

ABONAMENTUL:
 An an . . . 28— Cor.
 jumătate an 14—
 3 luni . . . 7—
 1 lună . . . 2-40
 Pentru România și străinătate:
 An an . . . 40— franci
 Telefon
 Oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERȚIUNILE
 se primesc la administrație.

Mailămite publice și Lec
 deschis costă șirul 20 fi.

Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

ROMÂNUL

Criza internă din România.

București, 25 Octomvrie n.

Cetitorii *Românului*, și peste tot frații noștri de peste munți care se interesează de cursul evenimentelor politice dela noi, vor fi de sigur surprinși de prelungirea crizei interne din România, tocmai acum când situația externă ar cere suspendarea tuturor frecvențelor din lăuntru, pace, liniște și concordie deplină în sânul partidelor, și între partide... Că de ce nu este așa, vom încerca să arătăm aici în chipul cel mai obiectiv, — numai pe temeiul de fapte, și obținându-ne dela orice apreciere subiectivă.

De când am scris articolul nostru „Raporturi normale în situația internă din România”, publicat în numărul *Românului* dela 13 Octomvrie n. — situația s'a schimbat, și nu s'a limpezit de loc. Atunci, concentrarea conservatoare sub șefia dlui Petre Carp, și cu un guvern prezidat de d-sa, părea urmarea cea mai indicată și mai neîndoioasă a negocierilor, a căror terminare și reușită se credea a fi o chestiune de două-trei zile... Astăzi aflăm în fața demisiunii dlui Petre Carp în șefia partidului conservator; — va să zică, în loc să se fi făcut un pas înainte spre rezolvarea problemei, s'au făcut mai mulți îndărăt.

Cari au fost greutățile noi cari s'au pus în calea înțelegerii așteptate și luate drept sigură de toată lumea?... Ele țin, în primul rând, tot de chestia „restabilirii raporturilor normale dintre partide”, adică de ce-

rința ca dl Petre Carp să retracteze acuzațiile ce a adus conducătorilor partidului liberal asupra nenorocitei chestiuni a tramvaielelor comunale.

Cine a pus înainte aceasta cerință ca o condiție *sine qua non* a concentrării? Liberalii se apară de a voi s'o impună ei. — și spun că această condiție au ridicat-o și o susțin conservatorii-democrați sau mai bine zis șeful acestora dl Take Ionescu, singurul care tratează concentrarea și este deci în măsură de a pune condiții ca aceasta. Lucrul apare logic astfel, — decât că toată lumea aci e convinsă cumcă acea condiție pusă de dl Take Ionescu este rezultatul unei convenții anterioare a d-sale cu șefii liberalilor, — deci că, în mod indirect, stăruirea asupra acelei condiții tot dela aceștia din urmă procede.

Destul că dl Petre Carp a refuzat neted să facă retractarea ce i-s'a cerut. — și, ca nimenea să nu-l poată acuza de a fi personal o piedică a concentrării, a declarat că se retrage dela șefia partidului conservator și lasă celorlalți fruntași, în special primului ministru dl Titu Maiorescu, sarcina de a duce mai departe tratativele de concentrare cu conservatorii-democrați.

Tratativele acestea au și continuat, și continuă încă. — dar cu șanse și speranțe slăbite, ceea ce rezultă și dintr'un comunicat cam enervat trimis ziarelor sale de însuși dl Take Ionescu, — comunicat ce conchide cu constatarea că: „Dificultățile pe cari le întâmpină încercările unei înțelegeri între partidul conservator-democrat și conserva-

tor sunt de așa fel încât în acest moment este mai mult probabil că nimic nu va putea isbuti...”

Despre aceste dificultăți se spun mai multe: Așa, că domnul N. Filipescu ar stărui să i-se redea portofoliul rășboiului, deși părea a se fi convenit ca el să fie ocupat acum de un general fără culoare politică; însă luând dl Filipescu acel portofoliu, pentru ca să se rezerve un loc în noul minister și dlui C. C. Arion, conservatorii ar fi cinci și conservatorii-democrați numai patru în cabinetul ce ar fi rămas așadar să fie prezidat tot de dl Maiorescu, — și aceasta nu le convine partizanilor dlui Take Ionescu. Se mai zice că fruntașii conservatori nu admit ca în comitetul executiv al partidului conservator să între un număr *egal* de noi și vechi conservatori, — că ar fi neînțelegeri asupra distribuirii câtorva înalte demnități (primaria capitalei, prefectura poliției, etc.) — în sfârșit alte câteva chestiuni, și mai mărunte decât acestea.

Dar mult mai probabil este că dificultatea cea mare, și care face să se prevadă neisbușirea încercărilor de concentrare pentru cazul când s'ar menține *sine qua non* condiția ce a provocat demiterea dlui Petre Carp din șefia partidului conservator, este mișcarea ce s'a produs în sânul acestui partid chiar, și care amenință să ia foarte repede niște proporții cu totul impunătoare.

O întrunire publică s'a convocat, de către unanimitatea deputaților și senatorilor conservatori ai capitalei „în cinstea dlui Petre Carp și pentru a-l invita să rămână în serviciul țării”. — O delegație a inițiatorilor în-

Georges d'Esparbes

Patria!

Acum, când războiul însângerează Balcanii, imi pare nimerit să traduc pentru cetitorii acestui ziar o povestire de Georges d'Esparbes. Acest autor, care s'a făcut cunoscut nu de mult în Franța prin romanul său „Le dévâr frumos: „La guerre en dentelles”, este ceea ce numim noi curent un povestitor eroic. El e unul din scriitorii moderni în proză al eroismului nobil care ilustrat armatele franceze pe timpul războaielor Marii Revoluțiuni, și care s'a continuat apoi și a ajuns apogeu sub Napoleon I.

D. Georges d'Esparbes, care nu are încă vrăsta de cincizeci de ani, nu face de cele mai multe ori decât să dea o formă literară anecdotelor autentice cari au avut loc în acea epocă memorabilă din istoria Franței, și care sunt pline de eroism și de idealism umanitariste cari au absorbit în zilele noastre țara noastră n'au fost prielnice scrierilor acestui autor. De aceea nu se bucură el poate de popularitatea pe care ar merita-o cu drept cuvânt. — **Adrian Corbul.**

Urmărit pe de departe de austriaci, regimentul fugea. În urma acestei mare dezordine, cu păru-i atârând în plete, colonelul călărea crispându-și mâinile pe hățuri; trupul său fără puteri să aplecat pe șea într'o atitudine de desperare. În timp în timp, el împrăstia în mijlocul mulțimii fugare cuvinte mașinale, chemări pe cari oamenii nu le lua în seamă:

— Soldați! Opriti-vă! Luați-vă rândurile! Stați... Nimic nu e încă pierdut!... Curaj! Lup-tători dela Valmy! de la Jemmapes!...

Nenumăratele strigăte ale celor ce goneau îi acopereau glasul.

— Cetățeni! Franța invadată vă chiamă împotriva tiranilor...

Dar plângerile lui recădeau moarte, ca niște declamațiuni, și regimentul fugea mereu fără a se lua în seamă. Însfârșit, după trei ore de goană, obosiți dar liniștiți, oamenii se opriră în vecinătatea satului Badenthal, în fata Vosgilor, lângă o pădure stufoasă. Ca să nu-și împovăreze soldații, dintre cari unii simțeau rușinea unei fugi atât de lase, colonelul se așază departe de ei.

Se lăsă noaptea.

Nici un foc în tabără. Pretutindeni, o tăcere posomorită. Fugarii nu-și puteau pregăti vorba fiindcă gonind își aruncară merindele. Când colonelul trecu ei simțiră suferința și mânia sa, și tot ei începură să murmure cei dintâi, așa cum se întâmplă tuturor acelor cari se fac vinovați de ceva.

Un om se ridică, întunecat:

— Solda!

— Patria țî-o va plăti.

— Încălțăminte! făcu un altul.

— Patria!...

Glasuri nerăbdătoare îl intrerupseră:

— Suntem aproape goi! Cum ne putem noi prezenta austriacilor numai în cămașă?

— Îmbăcămintea ca îmbăcămintea, adăugă un caporal; ne-am lipsi noi de ea la nevoie Dar nu avem nimic de îmbrăcat: dacă asta e administrația...

Un soldat care-și căuta diviziunea, se opri ca să asculte. Era rănit la ceafă.

Așa e. Dacă vor merge lucrurile tot așa Baptiste Albouy se va încorpora în țivil. Atunci nu va mai auzi frazele națiunii.

Colonelul și ofițerii străbăteau, reci și împasibili, grupurile gălăcivoare:

Nu înțelegem și picioarele goale i-a făcut să se retragă, zise colonelul. Dacă li-ar fi așa de tare foame, de mult ar fi năvălit ei în sat spre a-l jăfui.

Oboseala...

Nu: nici pâinea și nici o păreche bună de epineci nu dau soldatului curaj. S'au văzut soldați bătându-se cu stomacul gol. Alțeva îi apasă pe ei: ignoranța. Cei mai mulți din acești oameni nu știu ce vrem noi să înțelegem când le vorbim de patrie. Un cuvânt obscur, un sunet, o idee nefixată încă în creierul lor. Dacă ar pătrunde sensul unui astfel de cuvânt, nu s'ar retrage, n'ar fugi. Băgați bine de seamă, vă repet: dacă li-ar fi priceput, s'ar fi bătut fără a se gândi să mânânce; mai întâi ar fi înfruntat moartea, și mai apoi ar fi cerut poate pâine, mai apoi vă spun, mai apoi...

trunirii se va prezenta dlui Titu Maiorescu spre a cere convocarea și a comitetului partidului, ca să se hotărască și participarea acestuia la întrunire.

În momentul când vor apărea aceste rânduri în *Românul*, probabil că această întrunire la care toți deputații și senatorii conservatori din țară au fost invitați să participe, va manifesta cu atâta putere pentru dl Carp, încât una din două va trebui să urmeze: sau înlăturarea condiției pe care șeful partidului conservator n'a voit s'o primească preferind să demisioneze, — sau zădărnicierea definitivă a concentrării, și atunci...

Ce va urma atunci, n'avem să prorocim, mărginindu-ne deocamdată cum am făgăduit numai la espunerea stărilor de fapt. Va urma un guvern de coaliție liberalo-cons.-democrată? va rămâna regimul conservator de astăzi? — urma va alege. — Un lucru însă e sigur: e mare, e neapărată nevoie ca fără altă nouă zăbavă, să se pună capăt crizei.

Consiliu de miniștri în Viena. Luni înainte de amiază va avea loc un consiliu de miniștri comuni în Viena. Din partea guvernului vor lua parte la acest consiliu prim-ministrul Lukács și miniștrii Teleszky de finanțe și L. Beöthy de comerț. Spre acest scop numiții miniștri, vor pleca mâine la Viena. Marți, Lukács se va reîntoarce la Budapesta.

Deschiderea sesiunii viitoare a camerei ungare. În mod semioficios se anunță că prima ședință a viitoarei sesiuni parlamentare va fi convocată pe Miercuri 30 Oct. n.

Ministru de externe în audiență. Ministrul comun de externe, contele Berchtold, a fost ieri în audiență la M. Sa și i-a raportat asupra rezultatului călătoriei sale la Piza.

Demisia lui Tisza? Corespondentul din Oradea-mare al ziarului „Pesti Hirlap”, publică următoarea informație despre demisia lui Tisza: „Noi credem cu siguranță că Ștefan Tisza va părăsi postul său de președinte al camerei, imediat după încheierea delegațiilor. Deodată cu dânsul se vor retrage și vice-președinții Pavel Beöthy și Béla Jankovich. Tisza crede că el și-a împlinit misiunea(?) sa, făcând ordine în parlament. Pasul acesta l'a făcut în urma indem-

Oișterii cu cizmele sășiaste, cu inima strânsă se opriră pe loc.

— Și ce vom face mâne? întrebă un căpitan. În zori de zi numărul dușmanului se va îndoi. Patrurile ne semnalază două regimente cari se întorc dela asaltul lui Neuf-Brisach. Ne vor ataca, și dacă ne va fi încă „foame”, dacă vom fi tot „ignoranți” însemnează că vom fi măcelăriți fără folos. Cum să ieșim de aci?

Colonelul se gândea.

Șaizeci de ani, paisprezece bătălii, de opt ori rănit. Un cap puternic cu trăsături antice, cu părul răsyrătit. Deasupra ochilor lui se încrucișau două vine enorme cari se umflară încet-încet. Oișterii se apropiară. Ori de câte ori vinele superiorului lor se umflau, ei îi așteptau poruncile; aceasta însemna că colonelul avea o „idee”.

— Vom vedea, vom vedea, murmură el, vom încerca-o și pe asta. Poate că am găsit leacul. Dacă aș reuși să-l alcătuesc, flăcării mei vor ști ce însemnează patria; ei o vor ști asta așa de bine, încât își vor aminti de ea până la moarte.

Ceilalți îl priviră în tăcere. Bucuria moșneagului era copilărească, ea îi isbucnea din ochi și se întindea în toate brazdele care-i încreteau obraji.

— S'a făcut, cetățeni, zise el; cu toate că dușmanul va fi mâne îndoit ca număr, noi tot ne vom bate. Porunciți adunarea în zori de zi.

nului din partea familiei sale, care se teme de atentate împotriva „leului dela Geszt”. Lumea vorbește că deodată cu Tisza se va retrage și prietenul de cruce al acestuia, Pavlik, și amândoi vor merge într'o mănăstire să se pocăiască.

Desbaterea bugetului în camera austriacă. Ieri s'a continuat discuția asupra bugetului anului viitor. *Hammer*, german radical, spune că-și rezervă să facă declarații pozitive asupra atitudinii partidului său față de preliminarul de buget pentru timpul când se va fi convins pe deplin în ce direcțiune se vor desvolta evenimentele din Balcani. Deputatul *Jäger* pledează pentru pace, accentuând că spre a ne câștiga simpatia popoarelor slave, nu ne este permis să vărsăm sânge. — Ruteanul *Levicki* cere drepturi egale pe seama poporului său din Galiția, dominat de Poloni. *Cranbi* se plânge de oprimarea Italianilor. *Kramarz* admoniază guvernul să miște toate pietrele pentru a-și câștiga influență hotăritoare în Balcani și drept aceea să se păzească ca nu cumva Ungurii, prin politica lor aparte, să-i zădărnicească toate nizuințele bune. — După vorbirea lui *Kramarz*, ședința se încheie, anunțându-se proxima ședință pe Luni.

Demonstrații socialiste. Bărbații de încredere ai organizațiilor din capitală au ținut ieri în localitățile secretariatului partidului lor o conferință, în care s'a hotărât aranjarea de mari demonstrații în capitală și în toată țara cu ocazia deschiderii parlamentului în 30 Octomvrie a. c. Demonstrațiile din Budapesta se vor face în zece locuri deosebite. În aceeași zi se vor ține adunări demonstrative și în următoarele orașe din provincie: Arad, Debrețin, Cluj, Oradea-mare, Pojon, Cinci-Biserici, Seghedin, Solnok, Sabadca, Timișoara, Neoplanta, Zenta și Zombor.

Polonii împotriva tripleiei.

Viena 25 Octomvrie.

În chaosul situațiunii politice în care se găsește Europa contemporană va avea cu atât mai strașnică rezonanță moțiunea ce a luat în ședința sa de ieri „Clubul polon” din Viena, cel mai loial sprijinitor al guvernelor austriace.

Din senin, și fără ca ceva să fi lăsat vre-o bănuială, s'a pus la ordinea zilei atitudinea națiunii polone din Austria față de politica

de alianțe a monarhiei, cu scop ca să se stabilească ținuta ce vor avea să observe de aci înainte deputații poloni din camera austriacă și să li-se dea instrucții concrete celor ce sunt și membri ai delegațiilor ce se vor întruni în Budapesta la începutul lunei viitoare.

Discuția n'a fost numai principiară, ci a fost numită fără înconjur problema. S'a constatat și aceea că întrebarea este de interes vital pentru întreg neamul polon, și că între împrejurările actuale clubul polon din Viena este singurul reprezentant liber al națiunii polone.

Polonii austriaci au trei reprezentanți în guvernul din Viena. Nici nu neagă ei considerația deosebită de care sunt părtași în conducerea destinului țării. Iar în același timp ei nu pot uita de frații lor nenorociți din Rusia și din Germania. Și dacă în Austria între toate națiunile polonii se bucură de cea mai mare trecere și au favoruri excepționale, Rusia și Germania aduce legi excepționale împotriva polonilor săi: în Rusia pentru a-i împede să intre în Dumă, în Germania spre a scoate din moșiile proprii.

Pentru a avea ingerințe asupra Rusiei nu le este dată lor ca deputați austriaci nici o cale politică.

Germania însă este aliata monarhiei, prietina de pace și de arme a Austriei. Cu o inimă să sprijinească ei ca bărbați politici austriaci interesele acelei Germanii aliata care a votat și execută legi excepționale aduse cu scopul pronunțat de a stârpi, prin expropriare, un popor, care le este lor frate în sânge și de limbă?

Discuția a fost foarte animată. La ceasul unu din noapte nu s'a putut ajunge la învoie unanimă cu privire la textul moțiunii, pe care unii pare a-l fi dorit și mai categoric decât cum a eșit în formularea ce i-a dat comisiunea și care este aceasta:

„Considerând că una dintre puterile aliata cu monarhia, în urmărirea unei politici contrare principiilor de drept și de dreptate aplică împotriva conaționalilor noștri legi excepționale care au ca scop scoaterea acelor de pe glia părintească, clubul polon constată că această procedură nu poate rămâna fără

Noaptea trecu. Oamenii dormitau. Dar acei cari erau prea oboșiți pentru a putea adormi auziră rumori îndepărtate, din Bodenthalul plin de lumină. Întreg satul era în mișcare.

Cu puțin înainte de zori, oamenii se sculară. Inamicul înaintase în timpul nopții: nu mai era acum decât la o jumătate de leghie. Mergea la pas, dar plin de încredere, împărțit în trei coloane de cavalerie sosind pe trei căi deosebite. În loc de două regimente, austriacii aveau acum patru.

— Ai!... murmură colonelul.

— Ar fi o nebunie să rezistăm, zise un căpitan.

— Ar fi o nebunie și mai mare dacă ne-am retrage, deoarece suntem surprinși și înconjurați. Așa dar, le vom răspunde. Înainte de a se face ziuă, vom forma careul pe divizia din dreapta.

— Cetățene colonel, soldații nu vor asculta de poruncă. Îi simt azi și mai enervați decât ieri. Dacă n'au putut să se împotrivescă unui singur regiment, ce vor face ei contra patru?

— Răspund eu de ei, și iată ce-i va însufleți.

El se întoarse și dete un ordin.

La chemarea bătrânului, o umbră monstruoasă și așa de deasă încât făcea o pată neagră în întunecata noapte, pătrunse încet-încet în mijlocul oamenilor.

În agitația taberei, lucrul nu se auzi; dar cu toții îl înțelesesă.

Bănuindu-l, simțindu-l, deslușindu-l regimul numai decât se însufleți.

Aiuriți mai întâi apoi entuziasmați, oamenii deteră fuga la arme. Din escuadă în escuadă cu toții își povesteau *ideea* colonelului; cu toții îl aclamau; soldații bătrâni râdeau de mulțămirea. Cei tineri se grăbeau, emoționați, își încheiau ranțele, își numărău cartușele. Niște friguri vicioase îi stăpâneau. De retragere nici nu mai era vorba. Nici unul nu murmură. Și nimeni nu-i mai era foame acum, ci sete de luptă.

— Ce vă spuneam eu? Mormăia colonelul. Așa e că numai ignorantilor le vine în minte așa ceva? Când cei simpli își pun ceva în cap, apoi să știți că sunt mai pricepuți decât cărturarii. La careu!

Manevra fu executată cu tumult. Căpitanii rupseră diviziile spre dreapta, strângând plutoanele la distanță.

Divizia întâi rămase pe loc, neclintită. Cu de a doua făcu un semi-ocol la dreapta, cea din centru porni plutoane la dreapta și la stânga.

Apoi dealungul celor patru laturi ale careului, stăpâni tăcerea. Și în tăcerea aceea, la spațiile oamenilor se auzi o suflare, respirația puternică a unei vieți obscure, imobile, enorme. Dar nici un soldat nu întorsese capul. Toți știa...

„Iubirea hotărâtoare asupra țintei clubului polon față de politica de până acum de alianțe a monarhiei”.

Acest simbul de otrăvă destructivă este îmbrăcat în coaja dulceagă a asigurării de sprijinul ce deputații poloni vor da tenetelor de întărire ale monarhiei prin votarea tuturor cerințelor militare, și prin sfatul, ce se dă anumitor cercuri din Galiția de a nu se lăsa seduse de cutare elemente străine care caută a provoca tulburare pentru ca să pescuiască mai bine.

Știrea a avut efect senzațional în cercurile politice din Viena, care și de altcum sunt foarte încordate în urma evenimentelor ce se petrec în Balcani, al căror eventual sfârșit nefavorabil se va resimți aci în aceiași măsură ca și în Constantinopol. Toate partidele germane s'au adunat imediat pentru a lua poziție. Presidiul clubului polon le-a dat următoarele deslușiri, care nu revoacă nimic din gravitatea deciziunii votate:

„Protestul împotriva politicii Hakatiste are însemnătate deosebită. Necesitatea de a lua acest pasagiu în moțiune rezultă din faptul că în Prusia a început o politică cu scop ca cu ajutorul unor legi excepționale, cu ajutorul procedurii de expropriare, o națiune întreagă să fie alungată de pe moșia sa. Asemenea procedură ar putea fi luată ca exemplu și de alte state în care viețuiesc poloni, și deja din acest motiv a fost silit clubul a lua atitudine energică”.

Poziția luată de clubul polon din Austria nu va clătina temeliile triplicei, dar va avea urmarea dorită de cei ce au inițiat-o: vrând-nevrând, Germania își va modifica procedura și va îmbunătăți soarta polonilor săi, pentru a satisface elementul polon din Austria, ca acesta să continue a sprijini și susține politica de alianțe actuală a monarhiei. Căci Germania nu are nici ea motiv de a admite slăbirea alianței triple, mai ales nu slăbirea alianței triple din partea Austriei.

Afară de însemnătatea sa generală pentru politica europeană cazul are însă și alt rost pentru noi. Cunoaștem încă un stat, care

Deodată, o trăsătură de foc străbătu orizontul, și sub această rază trandafirie, un strigăt țâșni din mijlocul careului.

Un cântec de cocos!

Ca și cum ar fi ascultat de acest strigăt, dimineața se întinse luminoasă. Ziua se scobori de pe munți, inundă câmpia, năvăli deasupra regimentului, îl luminează deaîntregul, ca un ochiu ce s'ar deschide.

Minune! La spatele ulucilor vibrânde ale arnelor, patru rânduri de care se adaptau celor patru laturi ale careului, pline de spice de grâu și de buți de vin, o întreagă recoltă de cereale și de vie. Pe care, sindicii satului Bodenthal așteptau împovărați de ani, gravi și hotărâți. În cercul trăsurilor, o îngrămădire de vite, de păsări mugind și ciripind. Vre-o sută de boi și de vaci, de capre, de oi și de catâri, găini cu picioarele legate, se înghesuiau sgomotoase dar zăpăcitate ca la bălcu. Regimentul părea o fermă. Întreg satul era în careu: cu conducători, cu grâu, cu vinul, cu laptele, cu bogăția sa; o întreagă patrie în miniatură, ocrotită de copiii ei, sprijinită de îndoitul zid al inimilor și al puștilor lor...

Și când inamicul se arată în apropiere, lansat în trei șarpe formidabile împotriva careului, cădejdea strălucea luminoasă în ochii bătrânului colonel, iar vocea-i avea inflecțiuni voioase pe care striga:

— Fac în rânduri prin diviziuni. Incepeți... focul!

are și el rol, și desigur rol decizător, în politica alianței triple, și în acelaș timp are frați neîndreptățiți în una din țările aceleiaș triplice. Ce ar fi oare dacă bărbații săi politici ar pune întrebarea ce a pus clubul polon îngrijat de soarta fraților săi?

O îndoită lecție politică.

II.

Acestea zise cu cea mai deplină sinceritate, — să trecem la a doua lecție politică.

Ziarele italienești, cele mai serioase și mai bine informate, recunosc că pacea se menține în Balcani numai grație guvernului din București. Pentru ce? Pentru că Bulgaria nu îndrăznește să se miște, înainte de a-și asigura spatele, granița Dobrogei și a Dunării.

Este așa sau nu este așa, e altă chestie.

Ceeace e sigur, e că guvernul român vrea menținerea aceluiaș statu quo în Peninsula Balcanică, pe care atât de mult îl vrea și Italia. Nici România nici Italia nu știe ce soartă ar putea avea Macedonia și Albania, dacă ar eși de sub Imperiul otoman, pe care noi ne permitem să o discutăm în mod cu totul academic și numai fiindcă vine vorba.

Dar ziarele italienești se întreabă cu mirare: ce interes pot să aibă, pentru guvernul din București, acei dubioși cutovlahi din Macedonia, când jur împrejur stau românii subjugăți, în Transilvania, în Bucovina în Basarabia, fără ca regatul român să facă ceva pentru ei? Nu numai nu face nimic pentru ei, dar încă intră în alianțe monstruoase, încheind convențiuni militare cu asupritorii lor.

Să ne oprim un moment la aceste convențiuni militare. Presa lumii întregi vorbește despre ele de ani de zile, iar acum în urmă gazetele italienești precizează: acordul cu Turcia există încă dela 1891; el a fost reînnoit în primele luni ale anului 1911 (ca să se împlinescă 20 de ani) și întărit cu diverse clauze. Tot așa ar fi existând o convenție militară cu Austro-Ungaria, în virtutea căreia armata română ar trebui să se miște, în anumite împrejurări, după un plan al statului major austriac.

Va să zică Românii din Regat sunt niște fiară sălbatică care, de îndată ce au frați de ai lor sub stăpânirea altor popoare, se duc să încheie convențiuni militare cu acele popoare, spre a-și jertfi frații. Așa cu Turcia, unde se sacrifică Românii macedoneni; așa cu Ungurii, unde se sacrifică Românii transilvăneni; așa cu Austriacii, unde se sacrifică Românii bucovineni. Nu ar mai rămânea decât Rușii, spre a sacrifica și pe Românii basarabeni. Noi sperăm că presa Europei ne va da în curând și această veselă știre.

Nu e nevoie să fie cineva doctor dela Upsala, ca să priceapă că România „nu poate” să încheie asemenea convențiuni militare. Interesul ei este tocmai de a nu fi legată de nici o putere, de a trăi în bune rapoarte cu toate și de a-și ține cei 300.000 de oameni pentru apărarea exclusivă a intereselor sale momentane. Politica Regelui nostru nu este în contradicție cu politica intereselor popoului, cum afirmă „Corriere della Sera”. Deși Hohenzollern prin naștere, el este astăzi cel mai bun român, cel mai cald și cel mai sub-

sceptibil dintre noi toți, când e vorba de interesele și de demnitatea României.

Dar țara românească poate să aibă astăzi o anumită orientare în politica sa externă. Se poate. Italia nu are și ea, mai mult decât o orientare, o legătură, profund cimentată, de ani și de ani, care nu corespunde cu aspirațiile iredentiste ale popoului său? Are.

Și iată unde începe a doua lecție politică.

Era președinte al Consiliului, în Italia, Benedetto Cairoli; ambasador la Paris, generalul Cialdini; președinte al Consiliului în Franța, Jules Ferry; ambasador francez la Roma, dl de Noailles. Trăia pe atunci un mare bărbat de stat, care înfăptuise o patrie germană, iar acum voia să o întărească. Prințul de Bismark lupta din răspuțeri să atragă pe Italieni către dubla alianță sau să-i învrăjbească cu Franța. El inventă Tunisia, știind foarte bine, că de-l va ocupa Italia, se va supăra Franța, sau de-l va ocupa Franța se va supăra Italia. El dorea cu sinceritate să vadă pe Italieni în Tunisia, spre a nu mări prea mult imperiul colonial francez în nordul Africei. S'ar fi zis că prevedea de atunci incidentul dela Agadir. Bismark îndemna cu totdinadinsul pe Cairoli să ocupe Tunisia. Omul de stat italian era un vizionar politic și un suflet curat. El zicea că preferă „la politica delle mani nette”, la care Bismark răspundea: „la politica delle mani vuote”. Pe când guvernul italian respingea ocuparea Tunisiei și pleda menținerea unui statu-quo mediteranian, guvernul francez pregătea corpul de expediție, dând încă cele mai solemne asigurări guvernului italian. În zadar telegrafia Cialdini dela Paris, că totul e gata pentru ocuparea Tunisiei; Ambasadorul Franței la Roma jura că nimic nu-i adevărat, și era sincer. Când în fine ocuparea se efectuează, toată lumea își rupse gâtul, Cairoli, Noailles și toți vizionarii. Cu Benedetto Cairoli însă, căzu dela cârma afacerilor cel din urmă amic al Franței, iar

Italia intră în Tripla-Alianță, alături de Germania și de Austria cea odiată, în contra căreia se ridică trecutul, prezentul și viitorul Italiei, Custoza, Trentul și Tirolul, și în fine Albania.

Care este morala acestei fabule?

Că fiecare om este mai bun judecător în casa sa decât străinii; că ziaristii din lumea întreagă se aseamănă, iar că unii merită soarta regelui Midas.

Studentimea bucovineană.

Succava, 20 Octomvrie.

Studentimea e pătura cea mai plină de viață a unei societăți sau a unui neam: idealisti, cari încă nu înțeleg ce e dezoluzia, luptători, ale căror puteri încă nu s'au istovit. În ochii lor seântăie puterea entuziasmului dătător de viață, în mișcările lor se observă hotărârea omului sigur de biruință, și în acțiunile lor — chiar și dacă sunt greșite — în punct de vedere al politicianilor cuminti — e totuși mai multă sinceritate și căldură, ca în atâtea alte lupte pentru un „ideal”. Datorită studentimii în orice caz nu e posibil a sta cu nasul în carte sau a se îngropa în laboratorii, și ea trebuie să vadă și mai ales să cugete, că atunci când pornește o acțiune să nu se precipiteze, mai ales într-o țară de prefacți și la un popor, a cărui ființă încă nu e aleasă într-o formă și într-o hotare definitive. Într-o țară cu o societate pe deplin formată și cu limite hotărâte, este firesc ca studentimea să se mărginească tot

mai mult la ocupațiile ei, să zicem, „profesionale”, la studiu, ca mai apoi să devie membri folositori societății, deoarece acum, fiind încă pe băncile școlilor înalte, ei n'au încă dreptul să se pronunțe în chestiile de interes obșteșc.

Nu așa și la noi. Societatea noastră încă nu e formată, și dat fiind că o opinie publică nu există încă, cei mai mulți, cuprinși fiind de-o desorientare mai mică sau mai mare, — exceptăm se înțelege formele convenționale, pe cari le-am împrumutat din apus și în întrebuintărea cărora românii noștri sunt admirabili — studenții reprezintă, sau ar trebui să reprezinte, pe lângă „viitorul” neamului, care poate fi bun, însă după unele semne ce ni-se arată și nesigur, singura zare luminoasă în întunecul, în care băjbaie cei mai mulți.

Studențimea și în afară de sălile universităților a înscris pagini glorioase în istoria lumii. Ea fiind vecinic răsărită și mai capabilă să primească ideile noi, ce resar, în propovăduirea cărora e entuziasată până la extrem, adese a accelerat evenimentele mari ale istoriei. În Germania ea a luptat mai întâi în contra atotputernicului Căesar al francezilor și apoi și în contra absolutismului, care ajunsese mai nesuferit, ca personalitatea exilatului dela St. Helena. Ei au cântat și au iubit, dar au și luptat și s'au jertfit pentru idealul suprem al neamului lor, și astfel și-au împlinit pe deplin chemarea, pe care studențimea noastră în parte numai o înțelege. Studențimea germană azi poate petrece, se poate infunda în diferite laboratorii și biblioteci căci în viața publică a țării nu mai are ce căuta, fiindcă e absolut inadmisibil ca studențimea să fie târâtă în diferite lupte între partidele politice, cari în Germania totuși au un ideal mai curat și mai precis, ca la noi în fericita Bucovină.

Partidele politice devin astăzi tot mai mult niște asociații de oameni cointeresați sau, în cazul cel mai bun, de politicieni „cuminiți”, călăuziți de aceleași idei de tot practice, pe când studențimea mai ales trebuie să se ferească de un simț practic prea pronunțat: mai bine visători absurzi decât politicieni practici și cuminiți. Și de aceea mai de grabă vom înțelege, ca o studențime — cum e cazul în Rusia — să fie socialistă — socialismul reprezentând mai mult un ideal decât reprezintă partidele conservatoare, liberale sau „democrate”. Politica aceasta e prea practică și chibzuită, și de aceea e bine când studenții încă n'au ajuns prea „cuminiți”. Chiar și dacă au ajuns pe căi greșite, cum e cazul studenților ruși, totuși este mai bine decât să fie „gubernamentali” sau „opozioniști”. Căci între nedumerirea și zăpăceala unui muncitor sau student buimăcit de frazele unui agitator și cinismul anarhic al unor asociații de politicieni speculanți, — cei dintâi sunt totdeauna mai simpatici și mai curați la suflet, așa că nu trebuie decât să-i îndrepti pe calea cea bună, ca să devie factori folositori societății, pe când cei din urmă nu-s decât oameni favorizați de noroc, cari fac afaceri cu bunurile obșteșcilor. Cei dintâi sunt o turmă ră-tăcită, cei din urmă speculanți ai intereselor poporului. Studențimei îi este îngăduit și i-se va ierta, dacă va ajunge chiar și pe căi greșite, im-bătută poate de prea mult „entuziasm”, însă vai de neamul acela, a cărui studențime se va asocia cu acei, cari, ajunși prin cine știe ce joc frivol la „conducerea” destinelor unei țări sau a unui popor, nu reprezintă decât *putregaiul* unei societăți.

Puterea de viață a unui neam nu se judecă niciodată după faptele, fie ele cât de „salvatoare” sau cuminiți, ale unor politicieni guvernanti, ci după puterea sa de a se entuziasma și *resvrăti*, înfruntând chiar și diplomația „Europei” sau ironiile presei „internaționale”-semitice. Economia, industria, agricultura, nu-s decât *instituții practice*, fără inoială că foarte folositoare și *indispensabile*, însă în clipele mari, când se pecetluște pentru multă vreme soarta generațiilor omenești, un neam numai prin puterea *sufletului* său poate birui, dezvoltându-se apoi pe această temelie în cadrele diferitelor instituții și ramuri de activitate practică. Și se poate vorbi de *viitorul* unui neam, a cărui

studențime trăind din burse ar fi materialistă, oportunistă, cătând numai o căpătuală cât de grabnică? Se poate zice că o astfel de studențime e *floarea* națiunii? O floare în stare de putrefacție, parazită, cred că nici cel mai jovial snob nu ți-ar pune-o la butonieră sau la pălărie, și cu atât mai puțin un voinic, care pornește la război! Ar trebui să ai o minte zăpăcită ca un fir putred de paie să-ți pară o crisantemă albă ca neaua, sau un student politician, de cari avem atâția și în Bucovina, un „idealist”.

(Va urma).

Colecta pentru „Aeroplanul Vlaicu III”

I.	
Transport K.	11.041.10
Cassa de păstrare societate pe acții Sasca	50.—
„Târnavăana” inst. de cred. și econ. Sighișoara	20.—
Dr. Toma Cornea, dir. de bancă Sighișoara	20.—
„Brădetul” inst. de cred. și economii Orlat	30.—
„Orientul” inst. de credit și economii Dobra	20.—
„Corvineana” institut de cred. și econ. Hunedoara	100.—
„Patria” inst. de cred. și ec. Blaj	200.—
Victor Mihalyi mitropolit	50.—
Ioan M. Moldovan, prepozit	20.—
Simeon Pop Mateiu Blaj	20.—
„Julia” Blaj	25.—
I. Br. Hodoșiu Blaj	25.—
Amalia n. Grama Blaj	20.—
Dr. Victor Macaveiu Blaj	20.—
A. C. Domșa Blaj	20.—
Virgil Pop Blaj	20.—
Dr. Iuliu Maniu Blaj	20.—
Dr. Eugen Solomon Blaj	20.—
Dr. Danila Sabó Blaj	20.—
Eugen Nicola	20.—
Valeriu Suciu Blaj	20.—
Augustin Caclani Blaj	20.—
Ioan Major Blaj	20.—
Emil Vlassa Blaj	20.—
Gavril Precup Blaj	20.—
Emil F. Negruțiu, agronom Blaj	20.—
Victor Precup forestier Blaj	20.—
Ioan F. Negruțiu, director Blaj	20.—
Nicolae Negruțiu Blaj	20.—
Dr. Cornel Ordace Blaj	20.—
Dr. Alexandru Niculescu Blaj	20.—
Total	12.001.10
II.	
Transport	12.001.10
G. Teșanu, Gara Ulmeni	20.—
Dr. Nestor Oprean adv. Sânniclașul-mare	20.—
Maria Oprean Sânniclașul-mare	20.—
Colecta din comuna Lanerăm conform apelului lansat	20.—
G. Tomoșiu propr. Constanța	40.—
Dr. C. Moga adv. Brașov	20.—
Grigorie Cristea, restaurator Brașov	10.—
Petre Banda, major ces. și reg. Karlsbad	20.—
Alexe Moldoveanu, com. Karlsbad	20.—
Venitul dela serata teatrală a studenților gimnaziști din Otlaca	20.—
„Progresul” inst. de cred. Iliia	20.—
Dr. Ștefan Rozvány Iliia	20.—
Alexandru L. Lăzurianu București	20.—
Total	12.271.10
III.	
Transport K.	12.271.10
Cu ocaziunea sfințirii bisericii gr. ort. din Unip s'au colectat prin Iuliu Crainic paroh	25.—

Simion Buda, Pâncota	20.—
Dr. Ioan Oltean Lăpușul-ung.	20.—
Remus Bortos T. Cubin	20.—
Teologii români din Arad	40.—
Societatea română de ajutor „Lumina și progresul”, Woodlawn-Pa America)	105.—
Dr. Victor Todor Șercaia	20.—
Dr. Ioan Vescan, adv. Teche	20.—
Romul Todea inv. pens. Albac	20.—
Dr. Teodor Burdan adv. Borșineu	20.—
„Cassa de păstrare” Săliște	100.—
Maior d. R. Iosif Mustețiu, Timișoara	20.—
„Bihoreana” inst. de cred. Orade	100.—
Dr. Vasile Bianu, Buzău	40.—
Total	K. 12.841.10

IV.	
„Hatiegana” inst. de cred. Hateg	100.—
Iuliu Popoviciu, com. Hateg	20.—
Cesar Theodosiu, propr. Hateg	20.—
Marcu Theodosiu, propr. Hateg	20.—
Alexandru Jau, jun. tâlpar Hateg	20.—
Marcu Jau jun., tâljar Hateg	20.—
Emiliu Socaciu, protonotar Hateg	20.—
Mihai Dugaciu, morar Hateg	21.—
Dr. Valer Pocol, adv. Petroșeni	20.—
At. P. Bologa protopop gr. cat. Lupeni	20.—
Izidor Saturn, preot gr. cat. Merișor	50.—
Nicolau Zugrav, preot gr. cat. Uricani	20.—
Alimpu Suciu, preot gr. cat. Iscroni	20.—
Dr. Nicolae Olariu, avocat Petroșeni	20.—
Ludovic Morariu, com. Petroșeni	21.—
Vasile Ianza, priupretor Petroșeni	20.—
Mihail Bociat, notar Livăzeni	20.—
Vasile Socol, preot gr. cat. Livăzeni	20.—
P. Leon I. Man, egumenul mănăstirii „Prislop” Silvașul de sus	20.—
Dr. Valeriu Tr. Frențiu, vicar foraneu Hateg	20.—
„Compososoratul foștilor grănițeri” Hateg	20.—
Nicolae Teodosie jun., propr. Hateg	20.—
Petru Clecan, comerciant Puiu	20.—
Dr. Toma Vasinea, adv. Puiu	20.—
Dr. Mihai Tirea adv. Puiu	20.—
Dr. Victor Popu, adv. Puiu	20.—
Ioan Bocaniciu, preot gr. cat. Puiu	20.—
Dr. Toma Ienciu, adv. Puiu	20.—
Dr. Ioan Hica, adv. Hateg	20.—
Petru Manole, dir. fil. „Ardeleana” Petroșeni	20.—

Dnii contribuenți din lista IV, de sub nr. 2, 3, 4 au fost anunțați și în prima listă a colecției făcute din Hateg, dar, din greșală, numele lor nu s'a publicat. Colecta „Hategului” e în total până astăzi cor. 1402. Banii se păstrează la banca „Hategana”.

A V I Z !

Avizăm abonații noștri că expediția ziarului „Românul” am transformat-o și în viltar foaia se va trimite după sistemul nou folosit și la foile mari din Budapesta și străinătate.

Deoarece aceasta transformare a reclamat o muncă uriașă și credem că s'au strecurat și unele greșeli la adrese, rugăm abonații care nu primesc ziarul, sau primesc greșit să binevoiască a ne aviza despre aceasta ca să putem îndrepta momentan greșala comunicându-ne totodată și adresa completă la care trebuie să se expedize ziarul.

Adm. ziarului „Românul”.

Nou institut de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi.

Aduce la cunoștința on. public, că am deschis

un institut modern de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi
in ARAD, colțul străzii Weitzer János.

Institutul: str. Magyar nr. 26. Institutul de primire: str. Weitzer János (vis-à-vis de poșta centrală).

Roagă binevoitorul sprijin, proprietarul

Knapp Sándor.

Cronică din Paris.

„Totul este august”. — Parisul sub ploaie. — Un monument al lui Wilbur Wright.

Paris, 23 Octombrie.

„Nu și se pare d-tale, doctore, că războiul este august? El este de fapt în mersul firesc al Naturii. Oamenii se distrug, după cum se distrug reciproc insectele, animalele, plantele, elementele. Dar omul, când vine vorba să nimicească pe semenii săi, se îmbracă în haine de săntetiere, își pune pe cap coifuri strălucitoare și aplică războiului toate roadele geniului său în război. El dă astfel distrugerii un aspect grandios și solemn. El îl preschimbă într'un rit august...”

„Asta vorbește un personaj al lui Anatole France din gura sa grăește adevărul. După o epocă de visă umanitariste, de visări frumoase dar inutile, războiul care însângerează azi Balcanii a reinstalat lumina în mințile omenești. Și dacă m'ați întreba ce vede Parisul, despre evenimentele din orientul Europei, vă răspunde că el vede acum mai limpede decât realitatea umană, și deci realitatea socială. Mai mult decât amănuntele războiului care s'a început în Balcani, spiritul francez este absorbit astăzi de gândul socialismului teoretic și militant. Cei clar-vizători de sigur că au început de mult să-și facă iluzii în această privință. Umanitariștii ale căror visări s'au transformat cu vremea în idei fixe, sunt oamenii cari nu văd lucrurile așa cum sunt. Omul e om — au răspuns lucizii acestei lumi la frumoasele gânduri ale sofistilor. Omul e om și ca atare va războia veșnic — bubue acum tunul în Balcani. Morții războiului cari vor acoperi câmpurile de luptă, vor fi o dovadă dar hotărâtoare dovadă a acestui axiom.

„Omul e om, vai! și cei cari ne vor urma nouă, vor urma aceluia cari ne-au precedat. Sunt aproape o mie de ani de când au pornit spre răsăritul îndepărtat, oțelurile și mândrele cete de cruciați. Astăzi, armatele coalizate ale creștinilor din Balcani, au luat, în numele crucii armele împotriva vecinilor lor musulmani. Armatele lor vibrează de dorul de a se mășina cu oțelurile turcești. Ce deosebire găsim noi între oțelurile și între paladonii lui Godefroy de Bouillon și între oțelurile și între paladonii lui Ricard — Inimă-de-leu? Și unii și alții au mână de acelaș dor, cu aceeaș tărie. Doar limba, și armele și pretextele exterioare sunt schimbate. Acestea însă sunt elemente superficiale. Pornirea sufletelor e aceeaș. Aproape acelaș este și motivul războiului. Sute și mii au fost în istorie pretextele războiului între oameni; ele n'au fost și nu sunt în război decât deghizările nenumărate și variate ale instinctului neclintit, veșnic, imperios și obscur care-l împinge pe om să-și exterminze pe aproapele său după legea misterioasă care nu guvernează și împreună cu noi microbii din picătura de apă și plantele cari se hrănesc în valurile de eter.

„Am încercat să vă schitez mai sus, într'o formă simplă, ideile cari stăpânesc astăzi opinia publică în Franța. Și cea mai bună dovadă a faptului că războiul este firesc printre oameni, o găsim în tensiunea nerăbdătoare și familiară a sufletului popular față de evenimentele din Balcani. Ori cât de departe ar fi el, războiul are darul de a escita popoarele. O nervozitate și o furie le cuprinde, un dor de luptă obscur dar patetic. Luptele dintre oameni sunt întotdeauna contacte. Ele aduc la suprafață, de sub stratul fragil al civilizației și ideilor adoptate, instinctul strămoșesc de distrugere, așa, precum îl simte și individul luat în război, când asistă la o ciocnire între doi semeni ai săi. Horțările adversarilor ne fac să ne încordăm mușchii și să strângem pumnii fără de voe, și cu greu ne putem abține să nu pornim să ne avântăm și noi în mijlocul războiului.

„Aici a început la Paris șirul zilelor ploioase, cu un cer sumbru, cu vântul umed și greu. În clipa când picăturile de apă lovesc în geamuri, cu ritm monoton. Acoperișurile scilpesc adumbrite. Sgomotul și mi-râsburile la urechi înăbușit de atmosfera înăbușită de pulbere de apă.

„Mă ieri mi-a fost dat să admir asfințiturile de soare din Parisul, pe un cer curat, înroșit de para luminei

de sus. Punctele Senei erau pline de parizieni veniți să vadă cum apune soarele îndărătul palatului Trocadero. În apele verzi ale fluviului, cerul se oglindea misterios. Fășii roșii treceau prin undele de smaragd. Vânturile copacilor scânteiau de o lumină aurie, cupolele monumentelor împrăstiau luciri de jăratec.

„Ce frumoase sunt după amiezile de toamnă ale Parisului, după amiezile cu cer albastru, cu raze palide de soare, cu apusul înroșit! Văzduhul e nemișcat, o pace sfântă pare că se coboară pe pământ. Oamenii se mișcă mai încet, mai solemn, ea prinși de o pietate de vise. Cu toții privesc în sus, printre crăcile desfrunzite ale castanilor luminoși... Șirul acesta de zile duioase s'a încheiat ieri.

„Astăzi plouă, plouă. Bășici nenumărate acopăr suprafața tulbure a Senei, pe străzi e un lung defileu de umbrele ude cari, văzute din înălțimea ferestrelor, îmi fac impresia unor legiuni de monștri curioși. Prin case pălpăie focul. Ziua întreagă pare un amurg neînțeles. Seara, cafenelele se luminează clar. Dar înspre Bois de Boulogne, bruma se îngrămădește în nori opaci.

„Wilbur Wright își va avea peste puțin monumentul în recunoscătorul Paris. Listele de subscripție întocmite în acest scop trec din mână în mână și sunt acoperite de iscălituri. Nu s'a ales încă colțul de oraș, unde genialul american își va înălța în marmură capul său curios de vultur pleșuv, cu fruntea înaltă, cu nasul coroiat, cu buzele strânse și subțiri.

„Iată un nume, iată un chip cari vor rămâne veșnic în memoria oamenilor. „Wilbur Wright, cel dintâi om care a sburat sub soare;” va esclama posteritatea. Ființa lui va fi legată de cea mai extraordinară invenție a geniului uman. Și mă gândesc că, nu sunt nici zece ani de atunci, numele lui n'ar fi evocat nimie în mințile omenești.

„Acum zece ani, priveam cu toții aviațiunea ea pe una din acele visări zadarnice cari fac parte din domeniul imposibilului absolut. Putința de a străbate văzduhul în aeroplan ne apărea tot așa de puțin probabilă ca aceea de a învia un mort, ca o excursiune în planeta Marte. Astăzi aviațiunea este un fapt împlinit. Spectacolul umanilor sburători ne va surprinde mai mult ca automobilismul sau ca drumul de fer.

„Am în biblioteca mea un volum de nuvele ale scriitorului englez Wells scrise acum doisprezece ani. Le-am răsfoit nu mai târziu de aseară. Am recitat printre dăsele, o nuveletă „Argonauții moderni” al cărei subiect e tocmai pătania unor savanți cari vor să pună la cale o mașină de sburat. Și d. Wells era în acea epocă așa departe de gândul că peste puțin va avea prilejul să vadă în realitate ceea ce el trata drept niște ficțiuni ale purei închipuirii!

„Wilbur Wright își va avea așa dar statuia la Paris. Și monumentul său va fi, sunt sigur, neînțelesat împodobit de flori de cântăreț aviatorii francezi recunoscători marelui lor predecesor anglo-saxon.

C. R. B.

Scrisoare din Roma

Cancelarul Austriei, contele Berchtold, în Italia. — Importanța acestei vizite.

Roma, 23 Octombrie.

(Dela corespondentul nostru.) Vizita contelui Berchtold în Italia a fost întârziată cu opt zile, dela data oficial anunțată. Fusese stabilită pe ziua de 15 Oct. n. dar cum tocmai în acele zile se isprăveau tratativele de pace și se iscălea tractatul italo-turc, vizita aceasta s'a făcut cu opt zile mai târziu.

Obiceiul — de când există Tripla-Alianță — este ca ori de câte ori se schimbă unul din miniștrii de externe al unuia din cele trei state aliante, noul numit să facă vizita de etichetă celorlalți și suveranilor respectivi, vizită care, în afară de pură curtoazie, mai are de scop de a comunica noului ministru vederile politice existente și planurile pentru viitor, căci nu toate prevederile și scopurile viitorului se pun pe hârtie. Astfel, a fost nevoie, și de data asta, ca

Berchtold să vie să vadă pe ministrul de externe Di San Giuliano și pe Regele Italiei.

Ieri, 22 Octombrie n., contele Berchtold a sosit la Pisa, a fost primit cu toate onorurile cuvenite rangului și poziției sale în Tripla Alianță, și după aceea, a fost oaspele Regelui Italiei la San Rosore, o moșie lângă Pisa, unde Victor Emanoil al III-lea petrece o lună parte din vară, împreună cu familia regală.

Acolo, contele Berchtold a avut lungă convorbire cu Regele Italiei, la care a asistat și ministrul de externe italian; după aceea, contele s'a întors la Pisa, unde a mai avut alte convorbiri cu marchizul Di San Giuliano.

Motivul acestor convorbiri, natural, nu se cunoaște încă, însă încetul cu încetul, se va vedea mai târziu hotărârile ce s'au luat și se vor vedea rezultatele.

În convențiile actuale, în care se găsește politica externă a întregii Europe, se înțelege dela sine, că vizita aceasta are o deosebită importanță. Mai întâi: pacea italo-turcă a fost încheiată și se spune aproape cu siguranță, că Austria, prin contele Berchtold a contribuit mult la încheierea ei.

Al doilea: evenimentele din Balcani prepară o nouă stare de lucruri acolo, și era nevoie ca o înțelegere verbală să se ia între Austria și Italia, în vederea viitorului, mai ales că amândouă state sunt interesate în Orient.

Al treilea, dacă vre-o schimbare în *status quo ante* din Peninsula Balcanică se va întâmpla, natural că atât Austria, cât și Italia, vor trebui să fie de acord, în mișcările sau pretențiile ce le vor avea, la o eventuală schimbare.

Interese mari, mai ales austriace, pot să fie dăunute prin actualul război din Turcia, și pentru tutelarea lor, și pentru o garanție în viitor, era nevoie de o preciză înțelegere între cele două state, Austria și Italia, vecine și cointeresate în Balcani.

Al patrulea: pregătirea terenului și luarea acordurilor complete, pentru reînvierea Triplei, care, după cum se știe, se sfârșește în 1914. Poate aceste patru motive serioase, au fost discutate între contele Berchtold, Regele Italiei și marchizul Di San Giuliano.

Hotărârile ce s'au luat, nu se cunosc încă, dar putem crede, că toți au fost în deplin acord.

„— cel mai mare acord de înțelegere trebuie să fi existat între Regele nostru, Di San Giuliano și Berchtold, — îmi spunea azi directorul unei agenții politice. — Și ca probă de deplinătatea acestor înțelegeri este decorația ce Regele nostru a dat contelui”.

Intr'adevăr, a conferit contelui Berchtold, *colanul ordinului Prea Sfintei Buna Vestire* (Santissima Annunziata), cea mai mare decorație a Italiei.

Colanul acesta, nu se dă decât capetelor încoronate, iar un număr limitat, se conferă la cele câteva persoane, cari au meritat o deosebită favoare a Regelui Italiei, în baza serviciilor extraordinare aduse patriei.

Cine este decorat cu colanul acesta, devine vărul Regelui Italiei și are dreptul la onorurile ce se dau principilor de sânge.

Armonia de înțelegeri între aceste două puteri, nu lasă străină pe România, de ce se va întâmpla în viitor în Balcani; căci știut este că politica externă a României, în unele puncte ale sale, merge paralelă cu a Austriei. Ba acum câteva zile, un mare ziar din Paris, *Le Temps*, ocupându-se într'un foarte serios articol de evenimentele din Balcani, spunea că între Austria și România există o înțelegere, relativă la peninsula Balcanică.

Tonul cu care era scris articolul și seriozitatea de care se bucură în lumea întreagă ziarul „Le Temps”, nu poate decât să ne bucure pe noi Români, deoarece ni se dă importanța ce ni se cuvine, de putere care își are glasul său, într'o situație așa de gravă, cum este cea actuală.

I. T. Alian.

ELEVATOARE

Afară de cartel.

PENTRU ORICE TREBURI
INTE ȘI EXPLOATARE.

Fabrică principală:
Hamburg.

MERTENS JÁNOS

BUDAPEST VII. bulev. József 30-32.

Telefon. 142—49. Telefon. 142—49.

Presa și războiul.

Presa informează despre războiu. — Războiul se informează dela presă. — Răspunderea presei.—O victorie datorită unei știri de 3 rânduri.

Arad, 26 Octombrie.

Mașinile ziarelor noastre nu mai au repaos. Păcat că ziua are numai 24 de ore. Ar putea să aibă de două ori atâta și lucru tot ar fi destul. Publicul e avid de știri. Oamenii se opresc în loc pentru a afla ultimele noutăți. În redacție telegramele curg. Feste tot locul corespondenții și redactorii lucrează de dimineața și până târziu noaptea. Nimic nu le scapă. Cel mai mic fapt e transmis prin telegraf. Totul devine interesant, când are un rol, fie și infinit de mic, în complexul războiului.

În asemenea împrejurări grave, publicul își dă abia seamă de importanța presei. Ea trezește și ucide speranțe, urcă și scoboară valorile la burșă, excită și calmează spiritele. Opinia publică devenită mai sensibilă, reacționează mai viu la cele ce serie ea... Și răspunderea redactorului ia proporții uriașe. În timpuri normale o știre inexactă nu poate avea consecințe prea grave; un cuvânt aspru, în toiul luptei polemice și sub impresiunea amărăciunii ce trezese patimile și frământările politice, — trece și se vindecă repede. În timpuri grave ca cele în care trăim acum, o știre greșită poate costa averi și vieți și fericirea a sute de familii; un cuvânt mai greu poate compromite interesul patriei.

Mai ales știrile militare trebuie date în asemenea ocazii cu mare băgare de seamă. Acolo unde războiul se declară, cenzura militară oprește pe cât posibil publicarea știrilor militare, a căror cunoaștere ar putea fi de folos dușmanului. Dar cenzurii acesteia poate să-i scape ceva — așa că principalul mijloc preventiv rămâne tot conștiința redactorilor. Ei trebuie să fie cu cea mai mare băgare de seamă la știrile ce publică și anume pentru că ziarele nu le cetește numai publicul obișnuit, ci ele au în țara dușmană, cetitori mult mai atenți, aceștia sunt statele majore ale dușmanilor.

Pe când mobilizarea trupelor urmează cursul ei, pe când armatele manevrează pentru a ocupa pozițiile în care vor să decidă pe dușman a accepta lupta, pe când înaintea lor urmează luptele de avant-posturi, — la statul major general al armatei se cetese cu cea mai mare atenție ziarele, se citește și se coordonează știrile continuate într'însele, se triază și se întrebuintează pentru a dirija mișcările trupei.

Așa fiind, gazetele prin publicarea de știri militare cu ușurință, pot deveni cele mai teribile trădătoare de patrie. Există un caz clasic pentru aceasta, un caz menționat în istoria războiului din 1870, publicat de statul major general german.

În această istorie se spune că la 1870 comandamentul armatei germane a avut prima știre despre intenția lui Mac Mahon de a înainta pentru a-l despresura pe Bazaine, — dintr'o notiță de gazetă. Era o notiță care a venit prin Londra la Berlin și reproducerea o știre apărută în ziarul „Le Temps” care suna astfel: „Armata lui Mac Mahon, adunată la Reims, caută să se unească cu Bazaine”.

Această știre a fost pentru Moltke neprețuită, și i-a permis să ia măsurile cari au dus la complectă înfrângere a armatei franceze.

Se impune deci mare băgare de seamă în publicarea știrilor militare. — după cum în momente grave se impune o deosebită scrupulozitate și în publicarea știrilor de orice fel. Presa poate deveni sfâtuitorul părintesc în împrejurări grele ca cele de acum: ea poate face să se evite panicele și poate turna în suflete balsamul liniștei chiar când tunul bubue și sabia taie.

MANDAȚI.

Aceștia care cu prilejul cumpărării noutăților de toamnă și iarnă prezintă acest cupon, i-se va acorda 5% rabat din prețurile noastre solide fixate.

Filiața din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrassy, nr. 1

— palatul Fischer Elz

Războiul balcanic.

Bulgarii au impresurat Adrianopolul. — Turcii au evacuat fortăreața Kirk-killise. — Ūskubul amenințat. — În preajma unor noi lupte sângeroase. — Vestii despre căderea orașului Scutari. — Mișcările armatei grecești. — România și războiul. — Rusia pentru menținerea păcii europene. — Neînțelegeri între marile Puteri. — Apropita cădere a Sasonow.

Arad, 26 Octombrie.

Știrile sosite de pe câmpul de războiu confirmă pe deplin căderea orașului Kirk-killise în mâinile Bulgarilor. Raportul ministerului de războiu turcesc este menit să ascundă populației starea adevărată a lucrurilor, spre a nu provoca o deprimare generală. Atacul bulgarilor îndreptat spre Adrianopol în noaptea de 23 spre 24 a fost dela Nord și Nordost spre avanposturile turcești, pe cari le-au alungat după o luptă scurtă, spre a face loc artileriei bulgare. În zori de zi tunurile bulgare au început canonada pe toată linia. Totodată infanteria bulgară năvăli din Nord și din Vest asupra forturilor turcești.

O altă coloană bulgară dela Nord s'a postat așa ca să le taie Turcilor retragerea. Retragerea acestora s'a făcut în mare desordine și cu mare grabă, lăsând mulți morți, răniți și prizonieri în mâinile Bulgarilor. O parte din răniți au fost transportați spre Constantinopol unde au umplut toate spitalele militare, ba chiar universitatea a fost prefăcută în spital provizor.

În drumul lor spre Constantinopol Turcii vor căuta să se mai oprească odată Bulgarilor, în niște localități întărite mai bine, anume dealungul râului Ergene. Poziția aceasta are avantajul că aripile armatei turcești ating din două părți țărmul mării, așa că o impresurare din partea Bulgarilor este absolut imposibilă.

Presumptivele invingeri ale Turcilor asupra Sârbilor au fost iscodite pentru a scădea într'u câtva impresia ce a făcut-o dezastrul dela Kirk-killise; de fapt însă Sârbii sunt stăpâni în Kumanovo, în Priština și Novibazar. În luptele aceste Sârbii au dat probe de mari calități militare, de răbdare și de o conducere excelentă.

Depeșe din Sofia anunță că Bulgarii au ocupat pe lângă alte câteva localități mai puțin importante și Pehcevo. Se pare că Bulgarii vor ține cu o parte din armata lor Adrianopolul în șah, iar cu cealaltă vor pleca spre Constantinopol; mai târziu va cădea și Adrianopolul.

În timpul din urmă vestile despre căderea orașului Scutari în mâinile Muntenegrinilor se înmulțesc, întărind credința în verosimilitatea lor. Cu toate aceste marile puteri, cari ar voi să localizeze războiul, nu se pot înțelege între olaltă. Se aude că România mobilizează în taină, că ministrul rus Sasonow, prieten al păcii are să cadă, făcând loc unui urmaș mai războinic, lui Tsarikow. Numai bune nu pot fi vestile aceste sinistre.

Lupta dela Kirk-killise.

Constantinopol. — Ieri după amiază ministrul de externe turc a trimis ziarelor următorul comunicat oficial:

„Armata noastră dela ost, pentru ca să împiedice marșul armatei bulgare care trece frontiera spre ost dela râul Tundza și pentru totodată s'o silească a primi lupta, precum și pentru motivul că în felul acesta să câștige pentru intrarea ajutoarelor în linia de foc, s'a folosit de împrejurarea, că inamicul înainta în tr'o formațiune lungă și a atacat avangarda trupelor bulgare. Bulgarii au fost siliți să se retragă și astfel să-și întrerupă marșul. Fiindcă în felul acesta armata noastră de ost a reușit să evite pierdere de timp inamicului, s'a reținut în ordine, pentru ca să evite lupta decisivă, a cărei rezultat ar fi fost nesigur. Câteva trupe de ale noastre au executat atacuri frumoase conduse într'un mod excelent. Prin aceste lupte noi ne-am ajuns scopul”.

40.000 de morți la Kirk-killise.

Constantinopol. — O știre oficială anunță că în lupta dela Kirk-killise turcii au avut 16.000 de morți, iar bulgarii, se vorbește, peste 20.000 morți. În total în lupta de 3 zile dela Kirk-killise numărul morților atinge cifra de 40.000.

Groaznic măcel la Gârniova.

Sofia. — Din mai multe părți se confirmă că Turcii au făcut un măcel groaznic în satul Gârniova, lângă Cociana. 147 țărani bulgari au fost omorâți.

Turcii încearcă debarcarea trupelor la Varna și Burgas.

Stara-Zagora. — Turcii continuă încercările lor de a pătrunde cu trupe în Bulgaria de nord atacând porturile dela Marea Neagră. Ieri la Varna a apărut din nou în fața Varnei și a încercat să bombardeze palatul dela Euxinograd al regelui Ferdinand. Loviturile au fost însă greșite dreptate asupra mănăstirii Sf. Constantin. Turcii au făcut noi încercări pentru debarcarea trupelor la Varna și Burgas.

Diferend între generalii turci.

Frankfurt. — „Frankfurter Zeitung” află că Constantinopol, că între Nasim bey și Abdulpașa comandanții armatei de ost au izbucnit divergențe de păreri, cari în urmă au fost planate.

Aramata de ost desfișoară o vie activitate pentru a pătrunde cu înțeleală în Rumelia-Occidentală. Celelalte trupe cari vor mai sosi pe câmpul de luptă se vor duce direct în Macedonia. Trupele luate dela Grecii și trenurile transportate în fiecare zi 25.000 soldați. Fiecare armată are mai multe aeroplane. Moralea trupelor turcești este excelentă.

Asediul Adrianopolului.

Constantinople. — Bulgarii au început să facă multe atacuri în contra forturilor externe ale fortăreței dela Adrianopol, însă de atâtea ori au fost respinse. În Adrianopol nu se știe nimic despre mișcările armatei de ost.

Adrianopol. — Acum câteva zile aici a izbucnit

Dantele, cordele, catifele, decoruri pentru haine, măști, tăsuri, ciorapi, mănuși și orice accesorii de croitor

se capătă la

132-133

clamată starea de asediu. Populația așteaptă în tăcere și în îngrijorare desfășurarea evenimentelor.

În Rumelia ostică bântuie mare foamete. Comerțul comercial tănjește. Populația din Adrianopol a fost provocată să se provadă cu alimente pentru două luni de zile. Se pare, că comandamentul militar se așteaptă la un asediu de lungă durată. Numeroși locuitori au părăsit orașul.

Rușii transportă trupe și munițiuni în Bulgaria.

Brăila. — Zilele acestea a trecut prin fața orașului Brăila vaporul rus „Sf. Gheorghe” cu două șlepuri la remorca. Atât în șlepuri cât și pe bordul vaporului, s’au putut vedea câteva sute de soldați în uniformă rusă, precum și numeroase lăzi și baloturi conținând, probabil, medicamente și munițiuni. De altfel sunt zece zile de când afară de vapoarele rusești care fac curse regulate între porturile basarabene și cele bulgărești, numerose alte vase transportă ziua și noaptea pe Dunăre, oameni și mari încărcături, și nu pot fi decât provizii și munițiuni de răz-

Pe de altă parte călători sosiți de peste Prut spun că Basarabia are aspectul unei imense câmpii. Zilnic sosesc trupe din interiorul Rusiei.

Vitejia trupelor bulgare.

Stara-Zagora. — Danef, președintele Societății reprezentantului guvernului în cartierul general, a comunicat unor ziaristi următoarele asupra luptelor de până acum:

Luptele cari au avut loc până în acest moment sunt numai preludiul celor ce vor urma de aci înainte. Ne cunoaștem bine adversarul și nu avem obiceiul laudei premature despre mari victorii cari n’au avut încă loc. Un lucru, însă, pot să spun: entuziasmul soldaților noștri este impresionant. Astfel, se anunță de pretutindeni, că soldații se reped orbește la lupta cu baioneta, expunându-se celor mai mari primejdii și înaintând sub ploaia de gloanțe cu un dispreț sever pentru moarte.

Am urmărit prima luptă alături de rege. Suveranul a ajutat cu mâna lui pe un medic să se apropie de unul din puținii răniți. Toți răniții pe care i-a văzut, plini de entuziasm, că au preferit să moară pe piept la piept cu baioneta. Faptul a fost confirmat de comandantul lor, care spunea că încă dela început soldații au sărit la asaltul cu baioneta.

În timpul convorbirii s’a apropiat un tânăr cavalerist. Danef, prezentându-l ziaristilor, li-a spus:

— Este fiul meu, student în drept la Lipsca. Este în vârstă de 18 ani. A intrat ca voluntar. Nu pot să-l rețin la cancelarie, dar el a refuzat, spunând că dorește să meargă pe câmpul de luptă.

Terminând, Danef a spus:
— Până peste câteva zile vor lipsi știri importante, dar apoi vor veni luptele cele mari.

România și războiul.

Constantinopol. — Ministrul român d. Mișu a în ultimul timp desc vizite ministrului de externe turc Noradunghian.

Vizitele acestea sânt viu comentate în cercurile politice și diplomatice; atitudinea României în situația de acum are o importanță excepțională.

Paris. — Din Petersburg i-se comunică ziarului „Le Temps”:

Măsura luată de guvernul român în urma căreia căile ferate române nu vor mai transporta decât mesagiul, este considerată aici ca o măsură preliminară în vederea unei mobilizări, și incită serios îngrijorări. Atitudinea u-

cesta inspiră temeri de o potențare a panslavismului în Rusia, potolit până acum prin politica lui Sassanow; anume că panslavistii nu vor înceta de a acuză Austria că ea a inspirat acțiunea României și că se vor ridica împotriva acestei atitudini considerată de ei ca o trădare a României față de frații ei ortodoksi bulgari, în favoarea dușmanului comun.

De altfel măsurile de precauție ale României se explică foarte bine din necesitatea de a se păzi frontiera limitrofă cu o țară în stare de război, fără ca din acest fapt să urmeze că guvernul român vrea să se opună unei eventuale extinderii teritoriale a Bulgariei, fără a-și asigura de pe acum compensații.

În același timp corespondentul nostru — spune „Le Temps” — din Berlin, ne comunică următoarea știre, pe care o reproducem cu toată rezerva:

„Se știe la Berlin, că România și Bulgaria au încheiat nu de mult un acord secret, care permite Bulgariei a se încrede și de a se răzumi pe neutralitatea României. Eveniul a mers Bulgaria, pentru a se asigura până acolo, că s’a învoit ca România să ocupe anumite teritorii bulgare dela marginea frontierei române, anume, regiunea Silistrei.

Aceste teritorii sunt locuite de populație turcească. Acest acord româno-bulgar s’ar fi încheiat, se crede la Berlin, prin intermedierea Vienei”.

Nouă poziții cucerite de greci.

Ateua. — Armata greacă din Epir a trecut frontierele, ocupând după o luptă crâncenă pasul înalt Kalaia și târgușorul Comitsados.

Ateua. — Divizia a 4-a a armatei grecești a ocupat aseară punctul Serfia din apropierea Salonicului. De asemenea a ocupat și singurul punct întarit de pe Atracmon care duce spre Cozoni.

Divizia 5-a cu o brigadă de cavalerie a ocupat trecătoarea din Zahrida de pe râul Atracmon interzicând ori ce retragere a trupelor turcești care se află pe dreapta râului și care sunt prise între două focuri.

Rusia pentru menținerea păcii europene.

Paris. — În încursul acestei săptămâni se crede că se vor face cunoscute instrucțiunile date de ministrul de externe rus Sassanow, reprezentanților Rusiei în stăinătate, asupra cărora, ca formă și cuprins, a hotărât însuși țarul Nicolae II. În aceste instrucțiuni se insistă că Rusia este dispusă să contribuie ca războiul să se sfârșească cât mai curând și să înfărească, prin sprijinul ei, opera diplomației.

Țarul și guvernul rusesc au asigurarea că nici una din marile Puteri nu se va opune la introducerea și realizarea unui program de reforme în Turcia. Se asigură că Sassanow insistă în circulara sa cu un deosebit optimism asupra faptului că Austro-Ungaria este gata să sprijine realizarea reformelor în Macedonia, întrucât în Viena nu se mai crede că ar fi un pericol pentru monarhia habsburgică dacă se va da satisfacție cererilor balcanice.

Lupta dela Cumanovo.

Viena. — „Zeit” anunță din Belgrad: După știrile sosite aci lupta dela Cumanovo care a fost până acum cea mai mare, s’a terminat. Turcii au încercat noaptea un atac, care a decis soarta luptei. Turcii au avut în foc 3 divizii cu vre-o 70 mii soldați, iar armata sârbească

număra peste 100 mii. Cucerirea a fost îngrozitor de sângeroasă, amănunțele încă nu se cunosc. Turcii s’au retras spre Usküb, dar la tot cazul trupele otomane nu vor fi concentrate acolo ci mai spre sud, deoarece a treia armată sârbească, care a ocupat Pristina, menține spre acest oras. Turcii, prin urmare sunt amenințați de aripa stângă a lor să fie înconjurată, dacă se vor concentra în Usküb. Imprejurarea aceasta îi va constrânge pe Turci a renunța la apărarea Uskübului.

Vaporul „Dacia” percheziționat de greci.

Constantinopol. — Vaporul român „Dacia” venind din Alexandria a fost oprit la Pireu de autoritățile grecești, cari i-au făcut o percheziție. Se așteaptă pe vapor ofițerii turci Djemal-ed-din și Emin și medicii Hassan-Pehivi și Djevdet, venind din Tripolitania. Ei au fost luați prizonieri de către greci.

Guvernatorul Cretei.

Ateua. — Agenția telegrafică din Ateua anunță, că fostul prim-ministru Ștefan Dragomir a fost numit guvernator suprem al insulei Creta. El a plecat imediat la postul său.

Neînțelegerile între marile Puteri.

Paris. — Primul ministru francez Poincaré, a primit din nou pe ambasadorii german și rus, ca să discute cu ei chestiunea orientală. După convorbirea cu reprezentanții Angliei Austro-Ungariei și Rusiei, pare că este aproape imposibilă elaborarea unui program comun anunțat al marilor puteri. Pare că un intervențiu deosebit este necesar la împăcarea punctelor de vedere ale Angliei și Rusiei.

Este de semnat via conciliantă atitudinea României și Austro-Ungariei în even ce privește războiul din Balcani. Se știe că de pe acum este greu ca să se lădă expediții de război din străinătate în România. Se așteaptă preluștirea în România se găsește în stare de mobilizare latentă, ceea ce provoacă unele mari seri-ase temeri. Și în Austro-Ungaria, cu toate desăvârșirile de până acum, se iau măsuri militare ca și în România.

Evenimentul Abdül Hamid în consiliul de război?

Berlin. — Lui „Vossische Zeitung” i se anunță din Constantinopol, că la dorința suveranului exultant Abdül Hamid nu va fi transportat la Prussa, ci la Constantinopol, unde va lua apoi parte la consiliul de război.

Apropiata vedere a lui Sassanow?

Belgrad. — Ziarul „Politika” primește o telegramă dela corespondentul său special din Petersburg, care atrage cu sine din sursa cea mai autentică că ministrul de externe Sassanow se va retrage în curând, iar în locul lui va veni Tscharikow.

Pentru aceasta, dacă s’ar adevăra, ar constitui izlânda partidului războinic din Rusia, Tscharikow fiind înclinații alianței statelor balcanice. Prințul unei conflagrații generale ar lua deci proporții cu atât mai mari.

Gravul Sentari a capitulat?

Berlin. — Lui „Berliner Tagblatt” i se comunică dela cartierul general muntegrec: Capitulara orașului Sentari e iminentă. Regele Nichita a plecat la trupele cari asediază orașul, să trateze personal cu Essad pașa, guvernatorul orașului Sentari. Essad pașa cere trecere pentru garnizoana dela Sentari spunând, că numai sub această condiție va preda muntegrecilor orașul. Tratatul este încă în curs.

Muntegrecii au ocupat culmile muntelui Tabaros. Populația din Sentari încearcă să se retragă din orașul.

„Nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”. Acesta este secretul succesului nostru.

Cul îl trebuiesc dar mobile frumoase, ieftine și bune

Să cerceteze pe
Székely és Réti
fabricanți de mobile
Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.
Alegere mare în trusouri pentru mirese.
Vânzare în rate fără dobândă de interes.

INFORMAȚIUNI

- Arad, 26 Octombrie 1912.

Mormântul lui Caragiale.

Un ziarist și-a adus aminte — singuri ziaristii mai au ceva memorie în vremurile noastre — și-a adus aminte, pe când bruma ofilește frunzele copacilor și vântul toamnei le risipește pe drumuri, că pentru o vreme ca aceasta se amânase, din vară, aducerea în țară a rămășițelor pământești ale celui care fu Caragiale...

„— Trei luni, zice ziaristul¹⁾ — au trecut de când cel care a fost vioiul Caragiale a închis ochii, în depărtata capitală a Prusiei. Intreaga țară a primit adânc mâhnită vestea cea tristă, și câteva zile personalitatea celui care ne pășia înainte de timp a fost mult regretată.

„O datorie sfântă cerea ca trupul unuia din străluciiții fii ai sufletului românesc să fie adus și înmormântat în pământul țării care-l creiase.

„Motive până astăzi neesplicate, poate căldura molesitoare a verii, poate concediul celor ce voiau să-și plaseze un panegiric, și cine mai știe ce, a făcut ca îndeplinirea datoriei să fie amânată „la toamnă”.

„Și iată, primele frunze îngălbenite de mult au căzut, de mult vântul suflă rece sub cerul ca de plumb, de mult a venit toamna, și cu toate acestea rămășițele pământești ale marelui dramaturg zac tot în pământ și sub cruce străină, în cimiterul străin al Berlinului.

„Pare că toamna s'a grăbit să ne vie anul acesta ca să învedereze încă odată nerecunoștința și lipsa de pietate a unui popor față de mării lui fruntași. Și cu toate acestea, când Caragiale murise, din toate părțile căsăriră prietenii și cunoscuții și-și publicau amintirile înscălate prin toate ziarele.

„Oare dintre acești prieteni — unii foarte sus puși și cu multă putere în această ingrătă țară — nu e nici unul care să-și amintească de datoria lor creștinească? Nici unul nu se mai gândește la cel ce se topește în mormântul rece și umed al Prusiei?...

„Pământul țării își cheamă trupul fiului său, — e o datorie pioasă de a i-l reda...”

Și toate aceste bine simțite cuvinte, sub titlurile energice și juste: „Datorii neîndeplinite. — Caragiale uitat. — Trupul lui doarme în pământ străin...”

Așa este: Pământul țării își cheamă trupul fiului său... Pământul doar — căci aceluia pe cari el îi mai răbdă aicea — celor mulți, — puțin le pasă de Caragiale mort, după cum puțin le-a pasat de Caragiale viu.

Și „celor mai mulți” când zicem, nu înțelegem gloata celor de jos, puzderia celor ținuți în mizerie și întinerie, — ei pe cei mai mulți din ceea ce Eminescu numea odinioară „păturile suprapuse”, — oameni cu multă înlesnire de viață materială și cu multe pretențiuni de superioritate intelectuală.

Oameni cu carte, cu diplome de tot felul, oameni de condei — de copist sau contopist, — academicieni chiar sau miniștri... — Adică de cine credeți dumneavoastră că a fugit Caragiale tocmăi în depărtata capitală a Prusiei, rece și umedă (ori poate că n'o fi tocmai așa) — adăpostindu-și acolo scârba și amărăciunea de câte a văzut și a avut să îndure în țară?

A fugit el de pământul țării sale sau de mulțimea celor neștiutori, turbă blândă și naivă în care dorm energiile ce nu e voie să fie deșteptate ca nu cumva să turbure... echilibrul social? — De cine a fugit și de ce s'a refugiat?

A fugit tocmăi de aceia — „sus puși și cu multă putere în această ingrătă țară”, la cari face apel ziaristul, desigur bine și inimos intenționat, ca să dea cel puțin lui Caragiale mort cinstea pe care n'au știut sau n'au vrut să i-o dea în viață... — S'a refugiat dinaintea desertăciunii de minte și a pustiuului de simțire cari tronează și dictează în societatea românească de astăzi, — a ferit din calea turmei de triumfători cari cu suficiența și mărginirea lor sufletească au pus stăpânire pe toate izvoarele de viață obștească, și dictează de acolo, stupizi și răi, lacomi și haini...

Ce-ar avea să caute Caragiale mort, printre aceștia, cari viu îl alungară scârbindu-l peste măsură? — Cum ar primi trupul său ospitalitatea, de acum înainte nu

atâta de incomodă aceluia cari sufletului său i-au refuzat-o, de teama biciuirii și de ura moenită născută din această teamă?..

Să-l aducă Pe Caragiale mort în țară, ca să-i albă mormântul aci sub ochi, să se încredințeze zilnic că e bine mort și înmormântat, că nu se va mai ridica niciodată de acolo, potrivit-și ochelarii deasupra acelei priviri tăietoare, ce nu pe puțin băga odinioară în răcori... Să-l aducă, generosi și fertători, acuma când n'au să se mai teamă nici că o să-i usture, nici că o să-i întunece..

Ba să-l lase acolo unde este! Nu i-ar șede bine lui Caragiale să-și facă astăzi intrarea printre aceia de cari a fugit ieri, — n'ar cadra bine nici trupul lui acinsulțit, impresurat de spuma societății actuale, mari demnitari cu suflete mici, cocotații întâmplării sau ai intrigei — stărpiciunea sau strămbătatea ajunse atotstăpânitoare.

Pesimiști nu suntem, și n'a fost nici Caragiale. Nu desperăm că poate să vină o vreme când va fi cine să-i primească trupul aicea, când nu se va mai simți străia și destărat sufletul lui plutind iarăș printre noi... Astăzi, dacă ar putea fi întrebat, noi credem că odihna și-ar cere-o cel mult printre frații săi din Ardeal, căroro le-a închinat până în ceasurile-i din urmă dragostea lui de „profund sentimental...”

Dar aicea?... Nu, nu, — lăsați-l acolo! — Și urmașii noștri să aștepte vremea când se va cere el, trupul lui Caragiale, acasă, și când cei de aci vor fi vrednici să-l primească, cinstindu-i cu suflet curat și cu inimă înălțată memoria, așa cum i se cuvine...

București, 7 Octombrie 1912.

Ion Gorun.

Intrunire la „Românul” Măne, Duminecă, 27 Octombrie, la orele 11 înainte de amiază, va avea loc o consfătuire în sala cea mare a redacției noastre, fiind a se lua o însemnată inițiativă referitor la fondul de ajutorare al ziaristilor români. Dnul Emanuil Ungurean din Timișoara va face cu această ocazie comunicări de interes obștesc și rugăm pe toți prietenii ziaristilor români să participe măne la consfătuirea noastră.

Societatea „Petru Maior” va serba aniversarea centenară a nașterii lui Alexandrescu. Ni se scrie: Implinindu-se în anul acesta o sută de ani dela nașterea nemuritorului poet Grigorie Alexandrescu, societatea academică „Petru Maior” din Budapesta a decis să prăznuiască amintirea lui în o ședință festivă, la 3 Noemvrie st. n. a. c. Incurând se va publica și programul festivității.

Acest moment e de o însemnată mare pentru viața noastră românească.

E adevărat că e chestie de controversă cu privire la anul nașterii marelui poet, dar în deobște fiind privit anul 1812 ca an al nașterii lui, cuvine-se ca ideea aceasta, emanată din iubirea ce o au membrii societății „Petru Maior” pentru limba românească, să aibă răsunetul cuvenit.

Procesele dlui deputat Dr. Nicolae Șerban. Recursul dlui Șerban în contra sentinței, prin care dsa fusese osândit în 5 cazuri, la 5 luni temniță ordinară și 9000 cor. pedeapsă în bani, s'a pertractat Marți la Curtea de casație din Budapesta, care a schimbat sentința de mai sus, reducând pedeapsa la 14 zile temniță ordinară și 640 cor. în bani. Sentința s'a dat în cele 5 procese de presă ce-i intentaseră patrioții din Făgăraș. Miercuri s'a pertractat și un alt recurs al dlui Șerban la Curtea de apel din Murăș-Oșorhei, dat în contra sentinței prin care dsa fusese judecat la 2 luni temniță de stat pentru cântarea imnului nostru național „Deșteaptă-te Române”, cântat cu prilejul memorabilei ședințe a congregației comitatului Făgăraș, de membrii ei români. Curtea de apel a achitat atât pe d. Șerban cât și pe ceilalți acuzați cu crima agitației.

Nouii daruri ale dlui V. Stroescu. Cu prilejul serbărilor „Asociațiunii” și ținerii congresului național bisericesc în Sibiu, dl V. Stroescu a înmanat dlui P. Cosma 14,000 cor. cu destinația de a se distribui „elevilor din următoarele localități, pentru hrana lor, eventual straie și cărți” Și anume:

1. Studenților săraci români din Budapesta pentru „hrană” Cor. 2000.
2. Tot în acest scop studenților săraci români din Cluj Cor. 2000.
3. Sibiu „idem, la seminar numai pentru studenți pedagogi și la alte școli”, după distribuirea dlui P. Cosma” Cor. 2000.
4. Blaj, pentru pedagogi, la mâinile dlui director I. F. Negruțiu Cor. 1000.
5. Brașov „după distribuirea dlui P. Cosma la școlile existente” Cor. 2000.
6. Beiuș idem Cor. 1000.
7. Brad idem Cor. 1000.
8. Năsăud idem Cor. 1000.
9. Arad pentru hrana trupezască a pedagogilor Cor. 1000.
10. Caransebeș, pentru hrana trupezască a pedagogilor Cor. 1000, cu restricțiunea că „banii să se cheltuiască în cursul anului academic curent, nu cumva să se facă fonduri”.

Serată literară în Arad. Duminecă seara muncitorii români din Arad vor ține în sala ospătăriei „Milenium” o serată literară. Vor fi declamații, cântări și se va ține și o conferință încheiată scara la orele 8. Intrarea liberă.

Ar fi de dorit ca publicul nostru, mai cu seamă intelectualii, din Arad să dea mai multă atențiune acestor serate ale muncitorilor români.

Domnișoară româncă — medic. Dșoara Laura Seni, originară din Năsăud, a fost promovată la universitatea din Budapesta doctor în științele medicale, după ce a trecut examenele riguroase cu succes strălucit.

Sincere felicitări.

O carte folositoare tuturor celor ce o vor citi. D-na Iudita Secula, fosta directoră a școlii de fete din Arad, va scoate în curând o carte cu titlul Economia decasă. Cartea aceasta este de mare interes pentru familiile românești, pentru că are în vedere creșterea aleasă a fetițelor prin strălucite exemple de virtuți, cari sunt florile sufletești ale unei femei culte, prin îmbolduri de cultivare a altruismului, a sentimentelor nobile și a unei raționale economii de casă, de cari societatea românească are cea mai mare lipsă și mai ales în vremile noastre când cu pași mari grăbim să ținem rândul neamurilor civilizate. D-na Secula va scoate cartea în teascorile tipografiei „Neamul Românesc” din Vălenii de Munte. D-sa mai este autoarea unor frumoase cărți „Din vremi apuse” primitivă cu cea mai largă ospitalitate de publicul nostru din România, unde s'a tipărit. Aprecierile elogioase ce i s'au făcut volumului „Din vremi apuse”, anticipează o garanță deplină noii cărți a d-nei Secula.

În numărul nostru de azi la rubrica „Pegini răslețe” publicăm precuvântarea cărții și, în vederea editării ei, rugăm călduros publicul românesc să anticipeze autoarei suma de 2 cor. plus 20 fil. porto, trimițându-o pe adresa: Arad, Deák Ferencz 36 l. em.

Logodnă. Dșoara Elvira A. Putici (Timișoara) și d. Dr. Cornel T. Albu (Butea) logodniți. Sincere felicitări.

Clădire de pereți despărțitori

SPECIALITATE: Pereți Lugino, fără găuri și orice alte soluri de pereți.

societate cooperativă. Birou central: Budapesta VI, Nagymező-u. 19.

Mare magazin de plăci uscate de gips.

Dela comunitatea de avere din Caransebeș.
Concurs. Din partea Comunității de avere a fost reg. confinar româno-bănățean Nr. 13 să vor distribui pentru anul școlar 1912/13 studenților ordinari, cari frecventează școale superioare și de specialitate din patrie, ajutoare în bani.

Ajutoarele să vor conferi numai la acei fii ai împădușilor, cari dovedesc progres bun în studiu și au purtare bună.

Ceice doresc să obțină vre-unul din aceste ajutoare, sunt provocați a-și înainta petițiile lor înscrise în toată regula comitetului Comunității de avere, până la 20 Noemvrie 1912 st. n.

Rugărilor au să fie instruite cu următoarele documente:

1. Atestat școlar din anul școlar 1911/12 în original sau în copie legalizată, din care se va vedea progresul fiecăruia.

2. Certificat despre frecventarea școlii în anul curent.

3. Atestat despre averea mobilă și imobilă a părinților.

Petițiile intrate după termenul fixat, asemenea și petițiile cari nu vor fi instruite cu documentele specificate mai sus, nu se vor lua în considerare. Caransebeș, 23 Octombrie 1912. Comitetul Comunității de avere.

Profesorii principelui Carol. Au fost numiți profesori ai principelui Carol, pentru studiile militare superioare, următorii ofițeri superiori: colonel Ilescu D., pentru cursul de artilerie; colonel Cristescu C., pentru arta militară; lt. colonel Scărișoreanu C., pentru fortificație; major Pavelescu I., pentru topografie și geografia militară.

Mare catastrofă de drum de fer. „Frankfurter Zeitung” află din Constantinopol că un tren militar a deraiat pe linia ferată Smyrna-Constantinopol, căzând peste taluz. Mai tot personalul trenului și 200 de soldați au fost uciși iar 200 au răniți grav.

Atentat plănuțit contra lui Sassonov. Se anunță din Moscova că poliția a descoperit un complot plănuțit contra ministrului de externe Sassonov. În urma unui denunț secret poliția a făcut o descindere la domiciliul panslavistului Ivanov, unde a găsit mai multe bombe și documente compromițătoare; din cari rezultă că Ivanov a voit să asasineze pe Sassonov. În atentatul acesta sunt implicate și mai multe persoane suspecte.

Visitoria prințului Carol. Ziarul „Adevărul” scrie că vizita marelui duce Nicolae în Constantinopol la curtea română stă în legătură cu o vechiă căsărie între prințul Carol și fiica cea mai mare a țarului rusec, marea ducesă Olga.

ABC-dar român aprobat. Avizăm pe toți cei interesați, că *Ministrul de culte și instrucțiune publică*, sub nr. 127.382/912, a aprobat *ABC-darul* pentru abt în edițiunea a VIII-a, epuizată, cât și pentru școlă a IX-a edițiune. Iosif Mo'dovan, director școlar.

Neurolog. Văd. Eva Șerban născ. Timar, sora 4-lui notar Șerban din Voila (comit. Făgăraș) a răpusat Miercurea, în 23 Octombrie n. a c. în vârstă de 62 ani. Rămășițele pământești s'au depus în veșnică odihnă astăzi în 26 Octombrie n. în cimetierul gr.-catolic din loc. Odihnească.

Medici vienezi pe câmpul de război. Chemați de guvernul bulgar, au plecat pe câmpul de război mai mulți chirurghi excelenți dela clinicele din Viena. Astfel dela clinica profesorului Eiselsberg chirurghi: profesor Paul Clairmont, asistenti Denle, Breitner; dela clinica profesorului Schenegg asistentii: docent Exner și alții, din care cei mai buni. Asemenea și crucea roșie a avut deja medici săi, întâi în tabăra turcească, apoi la Cetinje, Belgrad și Sofia.

Bande de hoți bulgari, jefuiesc în Dobrogea. În nopțile de 4, 5 și 6 Octombrie v. au năvălit în Dobrogea de hoți, bulgari, și au jefuit satele Bugeac, Buzău și comuna Ostrov. Bandele au furat tot

ce au putut și au găsit. Multe familii au rămas sărace, luându-li-se averea agonisită: bani, lucruri de ale casei, vite, etc. Autoritățile și jandarmii n'au putut să prindă bandele. Au fost însă lupte între aceștia, trăgându-se focuri din ambele părți.

Ziua morților este ziua de 1 Noemvrie. Tot atunci însă este și ziua când deputații asaltează în câte dese casa parlamentului ca să-și iee dietele pentru activitatea lor. N'ar fi mai bine ca domnii deputați să-și lase pe polițiști să încaseze dietele? De fapt numai aceștia au lucrat, deși destul de slab, căci trebuiau să-și scoată din parlament și pe deputații din dreapta, adică pe guvernamentali. Tuturor deputaților unguri ar trebui să li-se deie diete ca să nu se joace de-a parlamentul. Or, ziua morților fiind ziua în care se dau pomeni, deputații unguri nu fac decât să ceară și ei diete — pomană.

Cari sunt cei mai mari mâncători? Până bine de curând treceau francezii ca poporul cel mai mâncăcios. O statistică mai nouă însă arată că nu francezii, ci danezii posed cel mai bun ap-tit. La danezi se consumă anual de persoană 287 kg. de pâne. În rindul al doilea vin belgienii cu 274 kg. de pâne pentru o persoană la an și numai în al treilea rind vin francezii cu 234 kg. elvețienii se îndestulesc cu 212 kg. iar germanii cu 208 kg. spanioli și austriacii consumă cam 195 kg, pe când rușii, vestiți pentru chefurile lor, totuși nu consumă de persoană mai mult de 173 kg. Cei mai puțin pretensivi sunt italienii cu 125 kg. și portughezii cu 102 kg.

x **Atragem atențiunea stim. editorilor asupra școlii de pomi și a pepinierii de altoi de viță de vie a firmei Ficher és Társa din Aiud—Nagyenyed.** Catalog de prețuri, ediția cea mai recentă a apărut chiar acum. Bo 419.

x **Cuptoarele „Cora”** reclană puțin material de încălzit. Cuptoarele acestea precum și alte cuptoare bune și vetre de fier se vând cu prețuri ieftine la ferăria Pöhm János, Arad, piața Libertății (Szabadságtér). (P. 427—20).

x **În atențiunea damelor.** Orice femeie poate să-și însușească ușor întreg croiul hainelor femeiești, după orice modă, dela Koch I., renumitul inventator al croiului numit „Europa”, pentru suma de 15 cor. Cursul se ține zilnic a. m. dela 10—11; d. a. dela 3—5 și seara dela 8—10. Insceriere și instrucțiunile se fac în casa Dr. Sueiu din str. Luther n. 1., precum și a autorizatului meu, care cercetează și case private. Cartea pentru măsură și de desemn o primiți imediat pentru suma de 5 cor., care se detrage din didactru. Roagă binevoitorul sprijin Koch I., inventatorul croiului numit „Europa”, în sala deosebită a ospătăriei „Park” din Arad.

x **Din esența mea se poate pregăti o economisire de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat licher, rum, rachiu și coniac. Esență pentru 1 litru 50 fileri.** Rachiu alaiș, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Maraschino, Roze, Vanilia, Esență pentru 1 litru rum, de Amanas și rum de lamaica 32 fileri. Esență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojii și trebere 20 fileri. 1 litru spirt de 96% rafinat 2 cor. 20 fil. Părul cărunt și mustata cărună se opresc bine cu vopseaua „IDEAL” pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloirea la Fekete Mihály, droguerie la „Inger” în Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely).

x **A încetat! căderea părului.** a. eluia, care întrebunțează renumitul și miraculosul balsam „Venusul” pentru păr al lui dr. Șepețianu. Balsamul acesta ajută creșterea, împedecă căderea părului și încetează total mătreața. de vânzare la Toth Adorján, drogheria la „Venus”. Lugoj-Lugos. Tot aci se capătă și renumita cremă „Venus”.

x **În atelierul românesc Ioan și Aurel Cotărlă** sculptori tâmplari și auritori etc. în Oravița-română (Oravieșafalu, Krassószörény megye) premiați cu medalii și diplome dela expozițiile din București, Sibiu, Panciova și Lugoj, se lucrează: Iconostase (temple) fronturi, jeturi, rîpde, chivote etc. adecă întreg aranjamentul bisericesc, în orice stil și cu prețuri absolut solide. La dorință pot veni la fața locului, pe speșele mele, pentru deplina înțelegere asupra lucrărilor. Spre asigurare nu se cere înainte nici un ban, până după predarea lucrului: un favor, ce dela maestri străini nu se poate avea: La cerere servesc cu atestată dela lucrări de până acum. Se capătă chivote și rîpde cu prețuri foarte reduse, să se ceară de probă desemnuri. Rog binevoitorul sprijin românesc. (Co 486—26).

x **Németh și Király,** eroitorie pentru domni (Cluj) str. Kötő 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit ștofe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodade, conform modei. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

x **Adolf Nadler,** fabrică de oroloage pentru turnuri. *Budapesta VIII. str. Prater 2.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

x **În sfârșit nu mai pricinuieste multă bătaie de cap** că de unde se poate cumpăra mai ieftin obiecte de sticlă, porțelan și obiecte de decor, deoarece atât acestea cât și cadouri ocazionale precum și candelabre pentru lumină electrică se pot cumpăra mai ieftin în prăvălia specială de sticlării a lui Fischer Mór, Arad, bulev. Andrássy nr. 20. Asortiment bogat de cadre ieftine. Telefon nr. 568.

Ultima oră

Adrianopolul impresurat de către bulgari.

Stara-Zagora. — *În acest moment Adrianopolul este impresurat din trei părți. Turcii numai prin Dimotitza mai pot comunica cu Constantinopolul. Dacă Bulgarii vor reuși să închidă și drumul acesta, atunci Adrianopolul va fi ca totul izolat de cătră Constantinopol.*

Spre Constantinopol.

Viena. — Ambasada bulgară din Viena primește știrea, că după ce Bulgarii vor fi impresurat Adrianopolul, nu-și vor mai bate capul să-l asedieze, ci o mare parte a trupelor va pleca spre Constantinopol.

Adrianopolul în flacări!

Londra. — **Corespondentul lui „Times”** telegrafiază din cartierul general, că mai multe puncte a orașului Adrianopol sunt în flacări. Armata bulgară a trecut pe malul drept al Mării-nerului și a început de aci să bombardeze orașul. Mai multe granate au căzut de-adreptul în oraș și l-au incendiat.

Armata sârbo-bulgară ocupă Stracinul.

Londra. — Din Küstendil se telegrafiază, că armatele sârbă și bulgară, având un efectiv de 53.000 soldați, au ocupat localitatea Stracin, deschizânduși astfel drumul spre Üsküb. Trupele sârbo-bulgare au ocupat punctul Drumja, unde au pus mâna pe 1200 puști și 120.000 cartușe.

Cu ocaziunea acestor lupte s'a remarcat tirul precis al artileriei bulgare.

Conferința europeană și pacea în Balcani.

Belgrad. — „Stampa” anunță, că în cercurile diplomatice din Belgrad se asigură că în cazul unei victorii a statelor balcanice ele vor pretinde convocarea unei conferențe europene, la care să ia parte, contrar celor întâmplate la congresul dela Berlin, și reprezentanții statelor balcanice. În cercurile diplomatice sârbe nu se mai ascunde faptul că în cazul unei victorii pe câmpul de război, statele balcanice vor cere dela Turcia compensațiuni teritoriale.

Căderea Priștinei și a Coceanei.

Constantinopol. — Oficial se confirmă, că Sârbii au ocupat Priștina. Comunicația între Üsküb și Mitrovița este întreruptă.

După ce au bătut trupele turcești la Domnovo Bulgarii au ocupat Coceanu.

Cronica feminină

Cultivarea plantelor de chilie.

Dintre toate plantele, cari formează decorul chiliilor, am zis și în numărul trecut, că palmierii ocupă locul prim.

Ei se mulțumesc cu puțină lumină, puține raze de soare și puțină grijă, — cu toate că se pot număra între plantele cele mai mărețe. Se pare numai, că palmierii ar reclama multă grijă și oboseală, din contră, ei cer mai puțină atenție.

Lucrul principal e să știe omul umbra cu ei, și să nu-i fie în locuri neprimicioase lor. Mai întâi țin să observ, că precum pentru sănătatea corpului omenească e de lipsă aerul curat, fără fum, și mai ales fără prăvă, tot astfel și pentru plantele de chilie lucrul principal e aerul. Aer mult, curat, nici prea cald, nici prea rece, — iată cel mai de căpetenie lucru pentru florile din chilie.

Soare prea mult încă nu e bine. Mai potrivit, și mai primicios acestor plante e soarele de dimineață. Când vezi razele soarelui de dimineață pe florile sănătoase vezi, cum le scaldă în căldura binefăcătoare, pare, că sub ochii noștri crește.

Când am așezat odată florile nu e bine să le tot mișcăm. Nu e bine de ex. să fie florile duse în altă chilie ca să capete soare — adică să nu le mutăm și lei și colo, ca să prindă razele soarelui, ci dacă le-am așezat, și au, zicem 2 ore la zi, soare, nu e de lipsă să le mutăm în altă chilie ei să le lăsăm să aibă un loc permanent.

Oala în care sunt puse plantele să nu fie prea mare. Pământul să fie compus din următoarele: jumătate gunoi de frunze, un pătrar nisip cernut și un pătrar pământ din pădure; pământ de mușinoi, adică pământ scos de soboli, dar din pădure. Când strămutăm florile într-o oală se poate nu scutarăm tot pământul vechiu de pe rădăcini, ci lăsăm și din cel vechiu, iar rădăcinile cari sunt ruginite, adică sunt așa roșii ca rugina, pe acele le tăiem. Planta strămutată o udăm și o punem în loc mai umbros.

Strămutarea să se facă todeauna primăvara, — din luna April începând se poate ori când, dar mai bine e când e timpul ploios și cald, căci punând planta strămutată în ploaie, recrearea ei e mai grabnică.

La strămutarea plantelor e bine să avem în vedere și aceea, că gaura oalei de flori să fie destul de mare, și ea să nu se astupe ușor, punem peste ea vre-o câteva petricele de mărimea alunelor și vre-o 10 bucăți de cărbuni arși tot de aceea mărime și numai după aceea punem pământul și planta, pe care deși o întepim bine, apăsând pământul pe lângă ea, totuși trebuie să rămână pământul așa de rar, ca apa cu care udăm florile, să curgă ușor și să iasă afară să nu stea pe flori ca o baltă.

Palmierilor nu le trebuie multă apă, iar rădăcina lor așa trebuie așezată, ca dela locul de unde încep frunzele și între rădăcină să rămână puțin loc, ca aerul să umble pe sub ea.

Apa cu care le udăm să fie stătută. Din când în când dam palmierilor câte-o baie într-un ciubar unde punem atâta apă stătută, că trece peste oală. Aceasta e de lipsă, pentru că uneori se formează viermi la rădăcină, și acei viermi strică și împiedică dezvoltarea normală a plantei, punându-o însă în apă viermii vor ieși la suprafață și ușor îi curățim.

Dupa o astfel de baie plantele nu se mai udă 8 zile.

Din când în când e bine să se ude plantele cu apa în care s'a spălat carnea.

Când cumpărăm plante dela grădinar, e bine să le ținem 2—3 zile acoperite cu un organțiu umed, până ce se obișnuiește planta cu aerul din chilie, adică eu temperatura nouă. Dacă aerul din chilie unde stau plantele e prea uscat, e bine să stropim din când în când și frunzele, dar precum la udatul pământului, tot astfel și la stropitul frunzelor apa să nu fie nici când prea rece, ci după ce a stat peste noapte în chilia caldă, numai atunci udăm plantele cu ea.

Ombra.

CRONICA SOCIALA

Concertul tenorului Rădulescu

— Cuvânt de chemare. —

Năsăud, Octomvrie c.

Știrea, că tenorul Rădulescu în turneul său artistic va cerceta și orașelul nostru cel ascuns între ramurile Carpaților, a stârnit valuri de bucurie. Sub impresia acesteia se manifestă deja un interes neobicit față de concertul lui, care va avea loc în 3 Noemvrie c. în sala de gimnastică a liceului, seara.

Plecat la drum asemenea unui trubadur din vremuri apuse, acest apostol al artei adevărate se va opri și între noi, ca să se conducă pe câteva momente în împărăția frumosului vecinic, unde nu este suferință nici sbucium de patimi, ci armonie fără de sfârșit.

Chemării sale îi vor urma toți, ceice simt trebuința de a ignora din timp în timp toate grijile traiului zilnic și a-și oțeli forțele sufletului în focul unei admirații sincere pentru idealul frumosului și al binelui absolut. Nu ne îndoiim, că intelectualii din văile noastre vor da și de astă dată dovadă, că nu se mărginesc la hotarele lumii lor sufletești, ci știu să folosească orice ocazie, care e proprie de civilizația mondială. Va fi aceasta și o mărturie elocventă, că s'au obișnuit să privească mai departe de orizontul cultural al mediului, în care trebuie să-și ducă traiul. Drept răsplată vor avea prilejul rar să asculte o muzică, ce posedă toate atribuțiunile unei arte și care revarsă lumina orbitoare a unui far față de mica schinție a diletautismului.

Programul este întruparea unei idei nobile, de a împleti în o cunună toate ramurile muzicii vocale profane.

Deosebită atenție s'a dat operei și aici sunt puse la contribuție gloriile muzicale ale tuturor neamurilor, cari vor trăi deapănarea în creațiunile lor.

Muzica germană o reprezintă Martha, opera ce a plăcut mai mult din ale lui Frideric Flotow (1812—1883) și care pe la mijlocul veacului trecut era podoaba tuturor repertoarelor. Întreg cuprinsul ei se reduce la o scenă idilică, pe care o improvizează două dame din aristocrația engleză (una dintre ele este Martha). Urinările de spleenul tradițional și dorind emoții nouă iau parte la un târg de fete, unde fără voia lor își găsesc stăpâni, — vlăstare necunoscute și aceștia ale unor familii vechi. Uniți prin firele tainice ale iubirei devin în scurt timp părechi fericite.

Dintre creațiunile școlii franceze s'a ales piesa cea mai populară: Carmen de Georges Bizet (1838—1875). Acțiunea acesteia e împrumutată din nuvela cu același nume a lui Prosper Mérimée, tradusă și în biblioteca „Mînervei”. Ea ne transportă sub cerul senin al Andaluziei și aici trece pe dinaintea privirii noastre convoiul bizar al gitanelor cu ochi de vâpăi urmate de hoți contrabandiști și de toreadori fioroși. În lumea asta agitată până la paroxism de patimi se încadrează povestea iubirii între frumoasa țigăna Carmen și un soldat, care la dorința ei devine bandit. Și pe când el ucide și schingiuiește, ca să se arate vrednic de iubirea ei, demonul cu chip de femeie îi cere tot mai multe, iar la urmă îl părăsește de dragul unui torero. Această necredință avea Carmen să o plătească cu viața, dar nici iubitul nu-i supraviețuiește, ci cade răpus de durere.

Muzele de pe pământul clasic al Italiei încă vor face să răsună coardele sufletului nostru. Din pleiada celor consacrați a fost ales Gaetano Donizetti (1797—1848). Ne va fi dat să auzim o arie din opera sa mai puțin cunoscu-

ta: „Elixirul amorului”, care însă în privința valorii muzicale nu stă cu nimic îndărăptul celorlalte ale sale: Lucia Lamermor, Lucrezia Borgia ș. a.

Urmează Giuseppe Verdi (1813—1901), nestorul muzicii italiene și cel mai productiv cultivator al ei. Din celea 28 de opere ale sale, Rigoletto e menită să contribuie la deplină audiența. Tragedia, ce se desfășură în ea e cu atât mai mișcătoare, cu cât eroul ei, Rigoletto, e un nebun de curte, care făcându-și din răs o meserie, trebuie să-și ascundă toate durerile, ce l-ar munci. În piesă mai are și rolul unui părinte îngrijorat, care face tot ce-i stă în putere, ca să apere cinstea fetei sale. Dar când voește să-și răsbune asupra seducătorului, care era însuși principele, domnul său, își ucide din greșală copilul propriu.

Al treilea compozitor, Giacomo Puccini (născ. 1858) face parte din generația de azi, care caută cu stăruință căi nouă spre porțile frumosului. Subiectul operei sale Tosca e identic cu al dramei, scrise de Victor Sardou pentru teatrul artistei Sarah Bernhard, mult admirata tragediană a timpurilor noastre. Ea a dat și rolului din titlu toată strălucirea numelui său. Fondul pe care e brodată acțiunea este acel „risorgimento nazionale” cu sforțările sale supraomenești, care a dat viață Italiei miște de astăzi. Un tânăr pictor e osândit la moarte din partea justiției papale, pentru patriotismul său. Iubita sa Tosca aduce orice jertfă i-se cere, ca să-l poată scăpa: tradează secretele conjurațiilor, comite o crimă etc. Dar toate sunt degeaba și ea în o desperare fără margini se sinucide lângă cadavrul neînfricatului ei adorator.

Di Rădulescu a arătat, că este și un bun cunoscător al gustului publicului nostru provincial, când din toate acestea tragedii muzicale, cu scene viroase și de un realism suguditor, a ales câte un cântec, în care eroul își destăinuiește dragostea. Astfel este aria, în care Lyonell își descopere Marthei iubirea față de ea, Don José lui Carmen, pictorul Cavaradossi lui Tosca; iar nestatornicul principe de Mantua, stăpânul lui Rigoletto, ne spune admirația sa usuratică pentru toate femeile. Din accentele acestor arii se desprinde un lirism romantic, și fraze muzicale ușoare de înțeles scot în relief toate nuanțele unui sentiment universal, care te transportă fără să ști în nelămurirea plăcută a unor crâmpie de amintiri.

După aceleași criterii sunt alese și piesele din celelalte genuri muzicale. „Lied”-urile indispensabile le dă tocmai maestrul lor neîntrecut: Frau Schubert (1797—1828). Două perle pretioase împodobesc și de astădată programa: „Lauda lacrimilor” (Lob der Thränen), cari pe drept se socotesc a fi limba durerii, cum de multe ori sunt singura mângăcere a celor neîndreptățiți de soarte și „Tu ești odihna” (Du bist die Ruh), în care se povesteste jalea după iubita pierdută, alături de speranța de a o revedea.

Din sireagul romanțelor italiene a fost luată „Ideale”, compoziția sentimentală a cântărețului Francesco P. Tosti (născ. 1846).

Comorile sufletului românesc nu puteau rămânea ascunse nici cu acest prilej. Cântecul haiducesc: „Mugur, mugurel” de G. Dima și doina: „Spune-mi codrule” de I. Scariatescu (cuvinte de Z. Bărsan) evocă din negura trecutului fapte vitejești, nizuinți nobile frânte de vitejia împrejurărilor, asupriți nemiloase și suferințe nemeritate, din cari e țesută istoria unui neam. Prin puterea magică a artei sale, cântărețul dă viață sunetelor și cu ochii minții noastre distingem bine conturile unei lumi cu eroi de epopee, dispăruți odată cu vremurile, când Românul era fratele codrului și spaima ciocilor.

Max Schorch et Co

fabrică de electromotoare și mașini dinamice RHEYDT.

Execută: electromotoare speciale pentru țesut și împletit și pentru industria ferului, metalului și lemnului, mașini dinamice, transformatoare, instalațiuni pentru putere mare electrică etc.

Reprezentanți pentru Ungaria:

BENE și WEIN

ingineri mecanici diplomați. Birou tehnic: BUDAPESTA, IV, Harisbazar 2. sz. Plănuiesc și execută totfelul de instalațiuni pentru transmiterea de putere. (E 368—20)

Cu acestea giuvaere muzicale se apropie de noi artistul Rădulescu, ca să ne deslușească minunatele lor calități. Pentru realizarea intențiilor sale a aflat un colaborator iscusit în dl. A. Bena, care va acompania toate cântecele la pian. Puținul, ce ni se cere în schimb este, să ne nizuim a pătrunde cu priceperea noastră întreagă ființa lor. Căci arta nu se poate cobori la nivelul intelectual al masselor mari, ei îi revine tot mai datorica să le ridice în sferile frumosului ideal. Ajunși cu toiag de peregrini în templul superb al acestuia, sufletul nostru se va pătrunde de o vrajă misterioasă și de fiorul sfânt al unor plăceri nemateriale, care poate fi un bogat izvor de porniri bune. Iar clipele, pe cari le vom petrece acolo, vor fi asemenea unei oaze prea frumoase în pustiuul prozaic al vieții zilnice.

De aceea îndreptățită este bucuria noastră, când ne gătim să-l primim ca pe un oaspe ales și mult așteptat, și iesind întru întâmpinarea lui îi vom ura un:

„Bun sosit ce vine în numele artei adevărate!”

Spectator.

Serate de ale meseriașilor noștri.

La 26 Septembrie n. 1912, ținându-se a 9-a sesiune literară a „Reuniunii meseriașilor sibiieni”, dl. Tordășianu a făcut împărtășirea, că petrecând în Abrud, a aflat acolo o grupare de meseriași bine organizată.

Meseriași abrudenți sunt buni și harnici muncitori. Iși prețuiesc meseria, ba nu se dau îndărăt nici dela scrijind, ce trebuie să-l dăm cu toții în afacerile obștești. Astfel îi găsim grupati în jurul casei din Abrud și formând, împreună cu intelectualii un frumos, puternic și bine disciplinat cor, care nu numai concertează ci cântă și cântările liturgice în biserică.

Trecând la afaceri, ce ne privesc mai de aproape, dl. Tordășianu ne vestește cu multă bucurie, că tânărul Ioan Metea, fiu de fărânc din comuna Hom (com. Făgărașului), absolvent al gimnaziului din Blaj, cu testimoniu de maturitate în mână, a intrat drept învățăcel (practicant) în fabrica de lăcătușerie S. Wagner de aici. Acest al doilea învățăcel absolvent al școlilor medii (primul fiind Ioachim Sociu, acum la tehnică în München), este chemat a rupe ghița și a servi drept model și pentru alții, cu mai multă pregătire școlară, pentru îmbrățișarea meseriilor. Felicitându-l, dl. Tordășianu dorște tânărului Metea multă perseverență și răbdare și mult zel, ca astfel să devină unul din cei mai buni și mai luminați meseriași ai noștri, de cari neamul nostru românesc are atât de mare lipsă. Spre a ne fi de pe acum folositor, dl. Tordășianu îl roagă, ca în timpul liber de Duminică să cerceteze localul și să dea mână de ajutor la săvârșirea muncii, ce Reuniunea o depune întru luminarea și întru ușurarea tra-

ului neînnoaților învățăceli, acești „copii ai muncii grele”.

La încheiere dl. Tordășianu, bineventând numeroșii participanți, pune în vedere, că dl. Dr. Silviu Dragomir, profesor seminarial, a binevoit a-si oferi și pentru astăzi prețiosul concurs.

Notarul Dura cetește procesele verbale. Cercul seminarial, sub conducerea absolventului în teologie, a dlui Ignaton, execută o frumoasă compoziție și apoi la cuvântul dl. Dr. Dragomir, care, referindu-se la serbările Asociației, ni-a vorbit cu multă căldură despre Gh. Baritiu. Vorbește despre viața lui, care oglindește munca unui om, de care e legată dezvoltarea mai nouă a poporului nostru. Pe deosebite terene muncind cu același zel, și-a creat un nume, care va rămânea în amintirea generațiilor viitoare. El se consideră ca înrepătorul ziaristerei noastre, cu ajutorul căreia și-a propagat vreme așa de îndelungată ideile sale politice și culturale.

Vii și nestârșite aplauze au fost recompensa distincției conferențiar.

După mai multe declamațiuni și cântări s-au distribuit 20 de cărți-carte folositoare, după care sesiunea s-a încheiat, iar dl. Tordășianu, mulțumind dlui Dragomir și celorlalți debutanți, a invitat la sesiunea a 10-a (a 4-a festivă) din 31 Octombrie n., când va prelege dl. Ascaniu Crisaniu, profesor seminarial.

„Cu noi este Dumnezeu”!

PĂGINI RASLEȚE.

Economia de casă.

Preocupantare la cartea ce va scoate sub acest titlu d-na Iudita Secula, fosta directoară a școlii de fete din Arad.

Am întreprins această lucrare cu credința în ajutorul bunului Dumnezeu, îndemnată fiind de aceea cerință, care a fost până în ultimii ani, la școlile noastre de fete, lipsa unui manual care să cuprindă în sine, ceea ce se recere femeii de azi, din toate punctele de privire, pentru a răspunde timpului de azi, care progresaază cu pași gigantici, în formarea unei culturi speciale a femeii.

Fiind la ușă atâtea și atâtea împrejurări fatale, care amenință zguduirea temeliei sociale creștine, în toate păturile societății omenești, în contra cărora, s'a convins lumea, că cel mai sigur zid de apărare, este femeia cultă, care întrunește toate cerințele, și e înzestrată și cu suflet nobil, cu inimă altruistă, și e condusă în toate, de iubirea către Dumnezeu, dela care ne vin toate bună-tățile.

Ralf Waldo Trine noul filosof moralist zice: Halte fest an den Gedanken deiner Einheit mit Gott. In dem Grad als du diesen Gedanken fest-

hältst, wirst du ihn auch verwirklichen, und wenn du in dieser Verwirklichung lebst, wirst du erfahren, dass alles hierin eingeschlossen ist. — (In der Harmonie mit dem Unendlichen).

Cu Dumnezeu am început această lucrare, cu aceea dorință, că deși nu va corespunde poate întru toate menirii sale, bunăvoința n'a lipsit, de a da o carte scrisă în înțelesul până unde mai răsună limba dulce și străbună, pentru fiicele neamului nostru iubit.

Am luat modele dela neamurile culte, din cari am utilizat conform cerințelor noastre. Tot ce am tradus, este provăzut cu semnele citatului („”).

În cercetările mele pentru aflarea materialului unei economii de casă, am cercetat mai multe școale de fete, din Viena, Timișoara, Alba-Iulia, Sibiu și din România, Iași și București.

În special, am scrutat, cum se administrează interiorul unei familii, după cărți germane de Frato și Franek, specialiste în această materie. Am luat pe Stetenay ca formă și fond, încât privește partea economiei de casă, propria zisă, de studiu, iară ca parte etică, morală, igienă și educație, am făcut un „Apendice” după renumiți medici și filosofi.

Acest „Apendice” am crezut, că va fi de folos, pentru că, azi, nu mai pot fi recunoscute atât științele moralei creștine, cât și îndatoririle femeii de mâne, care poartă în brațele sale cele mai sfinte datorințe către neamul său și către țară.

Am luat de model de mame, femei și creștine, celebrele femei ale timpului de azi, și trecut, cari au însemnat cerul, ori orizonul unde au fost așezate de Dumnezeu, aducând binecuvântare și înălțarea neamului și patriei! D. e.

Augusta împărăteasă, azi bunică a mării Germane, este o femeie care după exemplele mamei sale, Regina Victoria a Angliei nu de mult repausată, a întemeiat spiritul de economie casnică, în raionul familiei, a introdus simplitatea la curtea domnitoare, eliminând luxul și superficialele cheltuieli.

Prințesa de Vales azi regina Angliei, eroește singură rochiile de casă, împletește ciorapi și adeseori vede prin bucătărie.

Iosefina, prima soție a lui Napoleon al III-lea se știe, că a fost desteră în lucru de mână, care a împodobit „salioanele” prințului de atunci cu cele mai frumoase broderii. Abinele cusute cu aur de pe tronul din Tulerii au fost cusute de mâna Iosefinei.

Aceste în trecut, dar pe frumoasa prințesă Maria a mândrei României, cine o întrece în hărnicie: lucruri de mână, picturi, desemnuri, sculptură? S'au văzut la frumoasa expoziție din 1906, admirabilele lucrări ale *Altetei Sale Regale*.

Cine nu rămâne emoționat la auzul, numai al sublimului nume de *Carmen Sylva*? Această

ROMÂNUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(166)

— Urmare —

Cântul XIII.

O veche rămășiță din 1912.

Drumul și aspectul exterior al locuinței lui cel de Betrișef. — Portretul generalului. — Cicikof e introdus. — El se simte la început destul de intimidat și bălbăește câțeva vreme punând poate în aceasta și ceva intenții. — Apoi își compune de sine persoana și discursurile lui pentru a fi suferit, ba chiar pentru a se face ascultat. În curând aduce bine prilejul ca să numească pe dl. Tentemikof, despre care spune că e foarte ocupat... Cu ce? Cu gloria țării sale. Și altceva? Scrie... Istoria generalilor din 1812. — Doara Iuliana apare în cabinetul în care se aflau ei. — Ea pledează cauza d-lui Andrei împotriva bănușilor ta-tălui său, bănușii pe cari ea le știe a fi hrănite de un al treilea pe care îl judecă de netrebnic și perid. — Cicikof face spirit; el înveștește conversația; veselie se întărește, și puțin cât de puțin cu-

prinde pe general. — Eroul nostru se îndeamnă la anecdotă și știe sdravene. — Un acces de ris sgomotos cuprinde pe general și nu-l mai slăbește. afară le-o singură clipă când nobila Iuliana declară faptele povestite deplorabile și nu de ris. — Cicikof e reținut la prânz. — El asistă la toaleta generalului. — Profită de clipa de dispoziție favorabilă și de îndelungele spălături ale lui Betrișef spre a-l ruga să-i vândă lui Sufletele sale moarte, improvizându-i o poveste de unchiu bogat și fantastic, care îl va face moștenitorul lui în cazul când, mai întâi, se va ști îmbogăți repede însuși. — Betrișef e așa de bucuros să-și petreacă pe contul magaziei acestui unchiu imaginar, că își dă pe nimic toate sufletele sale moarte, masculine și feminine. — Se trece în sala de mâncare.

Niște cai buni, în timp de două ceasuri, transportară pe Cicikof la o distanță de zece verstre, mai întâi printr'un stejeriș, apoi prin grâne cari începeau a inverzi în mijlocul ogoarelor proaspăt lucrate, apoi pe pante de dealuri de unde descoperiai la fiecare clipă noi depărtări, apoi pe o largă alee de tei, al căror frunze abea începeau a da, și în sfârșit prin mijlocul satului însuși. Aici drumul ocolește la dreapta, și schimbându-se într'o îndoită perdeă de plopi înalți, el ajungă la o mare poartă de fier, prin care se descoperă teogata și artistică fațadă a locuinței, generalului, fațadă care stă pe opt coloane de ordin corintian. Aerul era impregnat cu un puternic miros de terpenin; se reîmprospăta ori se întinerea totul; nu se permitea la nimic să se învechiească. Curtea, prin de-

osebita ei curățenie, semăna cu un parchet. Ajuns în fața intrării, Cicikof se coborî cu un aer respectuos pe peron, se vesti generalului, și fu introdus numai decât în cabinet.

Generalul care înainta spre vizitatorul său, impunător. El era îmbrăcat într'o haină de casă de superb satin purpură; privirea lui francă, trăsăturile bărbătești, mustățile și marile lui favorite dând în cărunț, părul lui, pe la spate, tuns de tot, gâtul deasupra cefei, gros, cu trei suluri și două văi, și o crăpătură de-a curmezișul peste toate... cu un cuvânt, era unul din acești generali de zăgrăvit, de cari posedă marele an 1812. Generalul Betrișef avea, sub un strat de virtuți un strat de slăbiciuni. Unele și altele, cum se observă în Ruși, erau aruncate în el cu o oarecercă desordine pitorească. Cu prilejurile decisive, el lăsa să se vadă generozitate, bravură, spirit, liberalitate exemplară în orice lucru, și alături de acestea, el arată numai decât capriciu, ambiție, vanitate, nepolitete și susceptibilitate personală.

El avea o mare antipatie pentru toți acei cari îl favorizează în serviciu, și se exprima acu și prin aprigrane despre ei. Cea mai bună provizie a lui în genul acesta era la adresa unuia din vechii săi camarazi, pe care îl socotise întotdeauna mult inferior lui în spirit și capacitate, și care, totuși, îl întrecuse și ocupa un post de general guvernor a două guvernăminte, și parcă înadins din acelea în cari se află moștile lui, astfel că se găsea oarecum independenta sa. Spre a se răsbuna de poziția aceasta subalternă, el îl ponegrea la orice ocazie,

Mamă Regină care, Majestate fiind, intrunește toate calitățile nobile, a unei sublime? Care a întregit coroana frumoasei României concepută și eluptată de marele și înțeleptul Rege.

Femei crescute astfel, pot să deie neamului genii, cari să-i ridice gloria, la înălțimea la care e azi, mândra Românie și alte state mai mari.

Sublima mamă, a marelui și înțeleptului Rege Princesa Iosefina de Hohenzollern, a petrecut cu adâncă pătrundere tot pasul înțeleptului Său fiu, și când pleca la luptă, care a redat României gloria străbună, i-a binecuvântat pașii suverani și cu ochii spre cer, implora rugăciuni fierbinți, pentru izbânda luptei. Tatăl din cer a ascultat rugăciunea mamei creștine, pioase, cea mai sublimă mamă. Iară Dumnezeu a dispus, ca de aceleași sentimente să fie condusă și steaua lăuitoare pe fruntea încoronată a marelui Rege, sublima suverană a României *Carmen Sylva*.

Iată ce zice Carmen Sylva: „Dacă vei vedea un viteaz, pe câmpul de luptă, sau în împărăția spiritului, ori de vei întâlni un stăpânitor, în imperiul gândurilor și al descoperirilor, să știi, că acela a avut o mamă distinsă”.

Muncă neobosită i-se cere femeii serioase, aceasta ne-o dovedesc și chiar capetele încoronate. Se cer trei lucruri dela o femeie pentru a câștiga adevărata forță și energie pentru muncă. 1. Cunoașterea religiei, a cunoaște pe Dumnezeu și acțiunile sale. 2. Cunoașterea tradiției istorice a neamului său și 3. Cunoașterea obiceiurilor străbune.

Astfel, să năzim într-acolo, a ne crește viitoarele femei, fetițele de azi, astfel, ca să înțeleagă de timpuriu ce este chemarea fiecăreia și ce rol o așteaptă, în societatea omenească. Cunoașterea fundamentală a religiei, care aparține bisericii străbune. Cunoașterea istoriei neamului său, în raport cu actualitatea și cunoașterea frumoaselor obiceiuri a le străbunelor noastre. De a fi, bune la inimă, blânde și iubitoare, miloase cu cei suferinzi, pe lângă hărnicie și muncă neîntreruptă, în casă, în câmp ori unde se cere, ca femeia harnică să lucreze și să comande.

Ca atunci când stăpânul casei sosit dela muncă, sau lupta pentru existență, ori pentru drept, sfând femeia senină, muncind cu drag, în raionul casei, aceasta îi dă tărie, încredere și luptă cu putere îndoită până unde cere trebuința — și izbânda sosește. Introducând gustul de muncă, iubirea de neam și cultul pentru obiceiurile străbune, cari înainte de toate, *cred și sperază în Dumnezeu, Dumnezeuul părinților noștri*.

Nenumărate exemple dela popoarele civilizate, femeia ca stăpână a vetrii familiei, care veghiază, că inger de pază asupra drepturilor primite dela Dumnezeu, peste cari a făcut-o stăpână. Prin cultura care o reclamă actualitatea.

Aceasta ne înțește și pe noi, de a introduce

de timpuriu fetițele noastre în secretele cunoașterii economiei de casă. Pentru acest scop am utilizat, această lucrare în calitate de dirigentă a școlii de gospodărie din Măgurele și mai târziu ca directoroară a școlii de fetițe din Arad.

Această lucrare nu are pretensiunea de a fi pur originală. Multe cărți de felul aceste, de cari m'am folosit, poartă asemenea marcă de utilizare. Am dorit ca și în școlile noastre să fie cunoscute acele precepte, cari sunt menite a ridica femeia la adevărata ei înălțime, precum spune Dr. Klenke: „Acel neam va da filosofi și eroi, care va avea femei binecrescute”.

Cu încrederea în indulgența bunului public, care va trece cu vederea unele neajunsuri, și în speranță de a fi deschis calea pentru a se continua, cu întocmirea de asemenea lucrări, de conde mai abil, întru prosperitatea educației viitoarei femei române, — aștept sprijinul binefăcător.

Bibliografie.

Peste 8—10 zile va apare în tipografia „Victoria” din Șimleu un op foarte folositor și de adevărată valoare, sub titlul: „Cultivarea viei și manuarea vinului, morburile și vindecarea lor”.

Autorul opului este *Daniil D. Graur*, învățător, proprietar de vie și absolut de cursul de vierit din B.-Diosâg și cursul de pivnițar din Budafok. Opul are peste 150 ilustrații și este cenzurat și aprobat prin ministrul de agricultură reg. ung. sub nr. 96780/1912 VIII—1.

Opul tratează următoarea materie de valoare:

Partea I. Alegerea și pregătirea locului pentru vie. Alegerea viei americane și nobilă și pregătirea ei spre sădire. Sădirea și grijirea peste vară. Uzul comercial pentru viță și altoi. Altuirea în verde și uscat. Altuirea silită (stratificarea).

Partea II. Ordinea după care se lucră peste an viea de roadă altoită. Asemenea se poate lucra și viea nealtoită. Cultivarea viei în șpalir. Alegerea și conservarea strugurilor peste iarnă.

Partea III. Boalele viei 1. Boalele de ciuperci. 2. Paguba în vie prin lovituri elementare (influențe atmosferice). Animalele stricicioase (paraziții viei).

Partea IV. Tractarea sau susținerea viei cu disulfid carbonic sau apărarea ei în contra filoxerei.

Partea V. Prepararea și manuarea mustului și a vinului.

1. Culesul strugurilor. 2. Storsul. 3. Fermentația și manuarea vinului nou. Manuarea vinurilor vechi. 4. Fiertul vinarsului de drojzii, moante, prune, cireșe, vișini și perseci.

critica fiecare din actele sale și ajunsese să vadă culmea absurdității în fiecare măsură a rivalului său și în fiecare dispoziție care emana dela autoritatea lui.

Totul la Bistrița purta pecetea unei ciudațenii, începând prin luminile civilizației, al căror partizan zelos era: prieten al strălucirii, îi plăcea să se mândrească cu cunoștințele sale, avea pretenția să știe ce alții nu știu, și nu-i plăcea oamenii cari știau ceea ce el ignora; primind o educație pe jumătate străină, și fără a înceta de a se mândri cu ea, el voia să joace rolul de boer rus. Și se înțelege, că cu această inconsistență de caracter, cu aceste opoziții și contradicții aceste incompatibilități cari se conciliau în el, nu se putea ca el să nu-și facă în serviciu un mare număr de dușmani, și că prin urmare, că fu nevoit să plece din slujbă și să acuze pentru aceasta știe Dzeu ce pretinsă intrigă, fără a avea buna credință de a se acuza pe sine însuși cel puțin pentru vre-o greșală.

El păstra în retragere toate aceleași poze puțin cam teatrale pe cari le practicase în totdeauna în serviciu; și în surcut în haină de sărbătoare, în de dimineață ori în simplu halat, era același om. Dela sunetul vocii lui până la cea mai mică mișcare, privire ori gest, totul era în el imperios și stăpânitor, totul inspira inferiorilor dacă nu respectul, cel puțin băgarea de seamă și chiar teama.

Cicikof întotdeauna băgător de seamă, simți în fața lui o rezervă și o intimidare respectuoasă,

iar impresia aceasta se traduse în limbajul lui printr-o șovăire care nu era obișnuită.

Inchinându-și reverențios capul într-o parte, ridicând mâinile în aer ca și cum s'ar fi pregătit să ridice o tavă încărcată cu farfurii mărunte, el știu în același timp să-și îndoaie tot trupul cu o ușurință uimitoare, zicând: „Am crezut, că de datoria mea să mă prezint Excelenței Voastre. Profesând o vie admirație pentru luptătorii ale căror vitejii au mântuit patria cu prețul sângelui lor, n'am putut rezista dorinței de a veni să mă prezint personal Excelenței Voastre”.

Nu se poate afirma, că aceasta greoi și întortochiat chip de a se recomanda a fi plăcut cu siguranță generalului, totuși el făcu lui Cicikof o închinare din cap foarte binevoitoare și îi zise:

„Incântat de cunoștința d-voastră; binevoiți a lua loc. Unde ați servit?”

— Serviciul meu, zise Cicikof luând loc pe un scaun, nu în mijlocul lui și bineproptit, ci pe margine și deacurmezișul, și punându-și amândouă mâinile pe unul din brațele fotoliului serviciul meu a început în cancelaria Tezaurului, Excelență; apoi la biroul comitetului clădirilor, și în cele din urmă la vămi. Se poate compara viața mea cu o luntre lăsată la capriciul valurilor; se poate zice... Excelență, că eu răbdarea mea... căci de fapt, eu, hărțuit, vedeți d-voastră, expus la perzecuțiuni... am fost în adevăr răbdarea personificată, și ceea ce am avut dela dușmani, și cari au atentat la viața mea chiar, pot zice... Nu, nici vorbele, nici culorile, penelul însuși, Excelență, a (c) (1884) etc.

Partea VI. Boalele vinului și vindecarea lor. Legea nouă de vin din 1908 art. XLVII. Stăpânitul în vie. Cum se cere licenție de a-și vinde vinul vinul închis. Procurarea altoilor și a aparținândei cu favor dela stat.

Cura de struguri de Dr. Vasilie Bian, medic primar al spitalului I. C. Brătian din Bază și Dr. Victor D. Graur, medic în Arad.

Prețul cărții va fi 2 coroane. Cei ce vor procura deodată 10 exemplare, vor primi un exemplar de onoare.

Opul se poate procura de pe acuma dela autor, în *Somlyógyörtelek p. Krasznahideg* (Sălaj megye).

La „Librăria Tribunei” se află de vânzare:

Carmen Saeculare... (1862—1912). Memorialul jubilar al societății academice „Petru Maior” a Cor. 1.50 + 20 fil. porto.

Ion Pillat Visuri păgâne. Poezii 1910—1912. Prețul 1.75 + porto.

Quida: O frunză în vijelie. Trad. de Sadoveanu 4 30 fil.

Pretari Päivrinta: Nuvele finlandeze. Trad. Prețul 30 fil.

V. Vereșaghin: Amintiri din războiul dela 1877. Prețul 30 fil.

Biblioteca plugarului vol. I. Povețe și îndemnuri pentru plugari și economi. 30 fil.

Alexandru Lupeanu: De vorbă cu sătenii. Gânduri și îndemnuri. Prețul 70 fil. + 10 fil. porto.

Intrarea lui Mihai Viteazu în Alba-Iulia, 1 Noemvrie 1599. Tabloul colorat e de mărime 22×18 cm. Prețul cor. 2.20 + 20 fil. porto, recomandat 45 fileri.

Biblioteca Flacăra.

Nr. 10. Iubirile lui Napoleon 80 fil.

Nr. 11. O curtezană pe tron, Ecaterina cea Mare 80 fil.

Nr. 12. Marchiza de Pompadour 80 fileri + porto postal.

POȘTA REDACȚIEI.

C. Budapesta. N'am putut retine decât informația Sunt laudabile silințele ce ne arătați, dar trebuie scrisă măcar într-o formă cât de cât tolerabilă.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Zaharie Tătar, Pianul de sus. Am primit 7 cor. abonament până la finea anului 1912.

Dr. Gavril Juga, Vișeul de sus. Am primit 7 cor. abonament până la finea anului 1912.

Marțian Andru, Ghiiepiș. Am primit 21 cor. abonament până la finea anului curent.

Vasile Ionascu, Vama. Am primit 21 coroane abonament până la finea anului 1912.

Nicolae Cristea, Valca-bulzului. Am primit 14 cor. abonament pe sem. II. 1912.

Redactor responsabil: **Constantin Savu**.

Pianuri excelente, pianine și harmonii

cu prețuri ieftine se vând la

FARKASHÁZI și BIRO magazin de pian
BUDAPESTA, Váci-körút nr. 12.

Condițiuni favorabile de platire. Schimbări de pianee etc.
[E 369—80]

Hainele înrate la atelierul propriu se capătă la

LENGYEL ISTVÁN

PRĂVĂLIE DE PĂLĂRII ȘI SPECIALI-

TĂȚI DE MODĂ PENTRU BĂRBAȚI

Ora de mare — NAGYVÁRAD

Piața Belner nr. 1. Telefon: 12—48.

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare cu 1 Nov. a. c. în cancelaria subscrisului

(0 472—12)

Dr. Ion P. Olteanu,
adv. Magyarlâpos.

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Fichler Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.

(E 307—100)

Un candidat de avocat

cu praxă completă află aplicare momentană în cancelaria subscrisului

(I 527—3)

Dr. Sever Ispravnic,
adv. Arad.

Aviz!

Subscrisul aduce la cunoștință că am cumpărat casa cu birt și prăvălie dela **LUCRETIA FEHER** din comuna Déese. Toate persoanele și institutele de bani la care e datorare susnumita să binevoiască a se prezenta la mine până la 19 Oct. st. v. (1 Noemvrie 1912 st. n.) căci mai târziu nu voi recunoaște nici o pretenziune față de susnumita.

(Di 524—1)

Gheorghe Dârlea,
Ötvény (Temes m).

Creme pentru față, pudre

Șampoani, parfumerii etc. de vânzare — mare sortiment — la drogheria și parfumeria **Törek Andor és T-sa**, Arad Fő-tér.

(To 518)

S'a deschis**Magazin de vânzare de cartofi de Nyiregyháza.**

Cartofi veritabili de Nyiregyháza de vânzare exclusiv la

SPIELMANN ALBERT, Arad

str. Karolina, nr. 5. (în curte spre dreapta)

Vânzare în mic și mare, prețuri foarte ieftine.

Aviz.

Avem onoare a aviza mult onorații noștri mame și copii cu cele mai modeste prețuri. Toate ghetelile sunt fabricatul nostru propriu de mână, din cel mai bun material.

Vă rugăm a încerca și vă veți convinge.

Cu stimă:

Asociațiunea pantofarilor
(Aradi Czipészek Termelő Szövetkezete)

ARAD, Szabadság-tér nr. 14 „La cizma roșie”.

IUSTIN OLARIU, director executiv.

(A 521—25)

Aviz.

Am onoare a aduce la cunoștință on. dame din Arad și provincie, că mi-au sosit noutățile de pălării de toamnă și iarnă, pe care le vând cu prețuri foarte ieftine. Magazin permanent de pălării de doliu. Execut totfelul de transformări de pălării, în timp scurt, cu prețuri foarte ieftine.

Roagă binevoitorul sprijin:

Amtmann M.

Arad, str. Zrinyi.

(A 308—10)

Schimbare de hotel.

Am onoare a aduce la cunoștință on. public. precum și cunoșcutilor prietenilor, că am cumpărat

Hotelul—Savoy și restaurantul

din Budapesta, VIII. bulev. Iózsef nr. 16

Săli speciale pentru bancheturi și nunți. Seara concertează orchestra lui Kuriaa Siml. Roagă binevoitorul sprijin.

Szabó Tivadar, proprietar.

Directorul hotelului „Stefania”, și a cafenelei „Quarnero”, din Abbazia și proprietarul cafenelei „Simplon”.

(E 383—10)

Dacă voți să faceți mare economie în bani

atunci necondiționat să cercetați noul magazin restaurat de haine pentru bărbați, băieți și copii a lui

Korányi Jenő, Arad, Szabadság-tér.

Tot aici se află asortiment foarte bogat de tot felul de ghete, pălării și articlii de modă pentru bărbați Prețuri foarte ieftine.

Grăbiți a vă folosi de acest prilej rar!

(Ko 496—10)

(E 382—12)

SANATORUL JÁNOS

: obstetrică :
și gynecologie

O O O

Profesor: Dr. BÄCKER
JOZSEF. — Medic-șef:
Dr. TOTH GEDEON.

BUDAPEST, Városmajor-utca.

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștințez pe on. public, că
in bransa arhitectonică

execut tot felul de întreprinderi, transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor.

Cu planuri și bugete servesc cu prețuri cât se poate de moderate. Comandele primesc atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român semnez

Cu stimă

(Co 105—50)

Teodor Cioban.

Atragem atențiunea onor. domni proprietari de vii, ca să nu se ia nimeni după reclamele șgomoatoase înainte de a-și cere *Catalogul*

PEPINIERELOR

de vițe americane altoite și nealtoite

Vásárhelyi & Hajdu BIHARDIÓSZEG,

care conține toate instrucțiunile relativ la plantare, cultură, precum și combaterea diferitelor epidemii ale viței.

Material disponibil
4 milioane,

mai ieftin ca la toate pepinierele din țară și străinătate cu toate că ținem foarte mult la execuția fină a varietății și calității garantate sub toate raporturile. Servește cu cele mai renumite vițe de DELAWARE, producătoare de cel mai fin și bine plătit vin recunoscut în lumea comercială. Cereți cataloage și unde nu faceți comandă, căci se trimit ori și cui gratis și franco.

Comenzile fiind mari, rugăm clientela a ne transmite comenzile cât mai neîntârziat arătând totodată că în care ziar a cetit anunțul nostru.

Sanatorul - Park

Budapesta, VI., Aréná-út 84/a (Városliget).

Secție de chirurgie, urologie și gynecologie.

Secție de chirurgie și gynecologie aranjată foarte modern și cu 4 săli de operație.

Secție urologică pentru cei suferinzi de beșică, rinichi și prostați cu aranjamente diagnostice și vindecătoare.

Fiecare își poate alege pe medicul curant. Prețuri moderate. — Prospecte se trimit.

Telefon nr. 58—94, 52—53.

(E 451—13)

In atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca „Balkanska Carica” (Regina balcanului) și „Kraljica Bosne” (Regina Bosniei). — Altoiul de 2—3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuice și a slivoviciului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erșegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez

Sava T. Kojdić,

K 500) mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Gratis

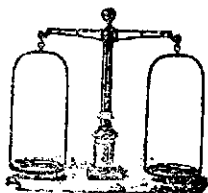
nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și articlii optici

STROBL JOZSEF

clasornioar și giuvaergiu

LUGOJ, strada Bonnaz numărul 7.

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță. S 363-30)

În lucrătorea electrotehnică și mecanică și Institutul concesionat de autorități de instalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK

Budapest V. str. Nagymező utca 64.

Se lucră: tot felul de instrumente chimice-fizice, monometre și executarea crevetelor. Cântare de precizie pentru farmaciști, drogerii și aurari. Instalări de lumină și soner (clopoțele) electrice, telefon de casă pe lângă prețurile cele mai ieftine.

(Po 78-30)

Picăturile de stomac a lui Brády

prevăzute cu marca de scutire S. Maria de Mariaceli pe cari poporul le numește „Picături de Mariaceli, pentru stomac”, de 20 de ani s'au întrebuintat cu succes așa, că sunt indispensabile pentru orice casă. — Picăturile acestea au efect neîntrecut la iregularități de stomac, contra stomacului stricat, ardere de stomac, înmuierea scaunului, — circiuri de cap și stomac; greață, amețală, vomare, insomnie, colică, anemie, gălbănire, etc.

Se capătă în fiecare farmacie. — O sticlă mare Cor. 1.60, sticlă mică 90 fl., 6 sticle cor. 5.40, 3 sticle mari cor. 4.80. Pentru trimiterea înainte a sumei trimite franco: **BRÁDY K.** farmacie la „Regele Ungariei” în VIENA, I. Fleischmarkt 2, Depot 5.

FIȚI ATENȚI! la marca de scutire, care reprezintă pe Snta Maria de Mariaceli, la împachetarea roșie și la subscriere, care este copio chipului de pe latură și se respingeți orice imitație. (Le 60)

GHEORGHE SZÖCS

:: CROITOR CIVIL ȘI MILITAR ::

BRAȘOV,Strada Mihael Weiss nr. 10.
[Casa proprie].

Deposit de cele mai nouă stoffe indigene și din străinătate —
— Serviciu prompt —
— Prețuri solide! —

Mme B. GOLDSTEIN

Brașov, str. Kloster 33.

„Prima fabrică de corsete din Brașov”

Execută și expediază orice articlii în bransa aceasta. —
— Rog să cereți prețuri —
— ilustrat. —

Go [262-53]

CORSETT CHIC

WEISZ**RÓZA**salon de pălării pentru dame,
Arad, str. Deák Ferenc 2.

Am onoare a aduce la cunoștința on. dame, că m'am refors din călătoria mea făcută la Viena, de unde mi-am asortat salonul cu cele mai noi

modeluri de pălării pentru dame, — velour și plisă.

Pălării de doliu și transformări se execută în 24 ore.
(Ve 408-10)

Cea mai ieftină sursă de cumpărat!

Am onoare a aduce la cunoștință on. public din Arad și provincie, că în atelierul propriu țin cele mai moderne **ghete** pentru bărbați, — femei și copii. Principiul meu este: ghetele din magazinul să fie pregătite din materialul cel mai bun. Ghetele de fabrică nu țin deloc în depozit. Execuție după măsură, cu prețuri ieftine. La comenzi din provincie e suficient a se trimite desemnul piciorului. Rog on. public să se convingă despre execuția elegantă, durabilitatea și ieftinătatea ghetelor executate în atelierul meu.

Roagă binevoitorul sprijin:

Gara Miklós atelier de ghetă pentru domni și femei

ARAD, strada Hunyadi nr. 3.

Frideric Hönig

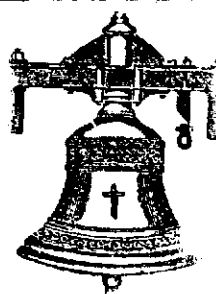
turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

[Ho 5-]

Fondat la 1840.

.: Premiata la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. .:

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătare — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20-30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se cline turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința on. prietini și cunoscuți, că am preluat marea ospătărie din piața târgului, unde se capătă vinuri curate de deal și mâncări gustoase.

Totodată aduc la cunoștință, că sala mare a ospătăriei din pădurița orașului o dau cu prețuri moderate pentru baluri și nunți.

Roagă binevoitorul sprijin

NÉMET IGNÁCZ
proprietarul ospătărieilor
din pădurița orașului și din
— piața târgului. —

(Né 511-5)

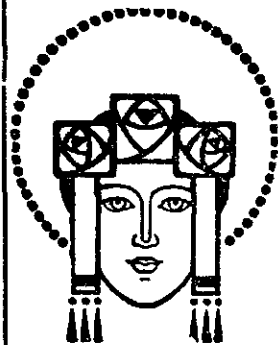
P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și provincie, că după o lungă călătorie de studii în Viena în institutul de artă KOZEL, fotograf de curte

ATELIERUL FOTOGR-F.C

din MEDIAS, bulev. Pieței nr. 14-15, l-am aranjat conform cerințelor moderne, cu cele mai noi aparate fotografice; totodată mi-am angajat și un conducător expert pentru atelier. În urma acestora sunt în plăcuta poziție a sat face tuturor pretențiilor onor. public. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt

Cu deosebită stimă:

IDA GUGGENBERGER.

H 381

Una spune
celeilalte !!

că totuși
mașinile de cusut
„PFAFF”

sunt cele mai bune, atât pentru scopuri industriale cât și pentru economia casei, foarte potrivite la cusut broderii, albituri și cârpit ciorapi, unica mașină pe lume cu mers ușor, singurul reprezentant mecanicul

HAMMER VILMOS

magazin de biciclete mașini de cusut și gramofone.
ARAD, Piața Libertății 7. (Telefon Nr. 96)

Mare epozit în plăci românești pentru gramofon. Lucrătoare specială pentru reparaturi.

Dacă voți să cumpărați
Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

în ARAD.

TEA:		RUM:	
	Cor.		Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50	1/2 litru „Hungaria”	1'10
1 ” ” ” ”	1'—	1 ” ”	2'20
1 ” ” ” ”	2'—	1/2 ” Jamaica II	1'30
1 ” ” ” ” fină 1/4 klg.	2'50	1 ” ” II	2'60
1 ” sfărmături fine	—40	1 ” ” I	1'80
1 ” ” ” ”	—80	1 ” ” I	3'60
1 ” ” ” ” kg.	7'—	1/2 ” ” fortior	2'70
1 ” POPOFF nr. 4	7'—	1 ” ” ”	5'40
1 ” ” ” ” 6	5'50	1/2 ” ” antiqu	3'70
1 ” ” ” ” 8	4'50	1 ” ” ”	7'40

Comenzile făcute cu poșta se
expediază prompt.

(Vo 506—)

Vânzare ocazională!

Prețuri foarte ieftine!

Magazin de dantele Arad, str. Asztalos Sándor 4.

Nu dați ascultare reclamelor răsunătoare, fiindcă este în interesul d-voastre să cumpărați mărfuri bune și ieftine.

Se vor pune în vânzare următoarele mărfuri ieftine:

Dantele dela 2 fil.	Năfrâmi de buzunar de batist pentru femei 20 fil.	Cămeși albe din șifon „R” pentru bărbați 1'98 cor.
Țesături de dantele dela 50 fil.	Tricouri de vară pentru copii 50 fil.	Cămeși de noapte din șifon R. 2'60 cor.
Gulere de dantele în orice fason.	Batist pentru scutirea corsetului 60 fil.	Pantaloni albi, croi francez, Köpper I, 2'80 cor.
Decoruri pentru haine, în orice execuție.	Jupoane de lister și cloț cu crețele duble 3 coroane.	Gulere pentru bărbați, calit. I. 30 și 12 fil.
Cordele late, în orice culoare, 1 m. 60 fil.	Jupoane de mătăasă taft în orice culoare c. 7.	Manșete pentru bărbați ” ” 40 fil.
Ciorapi de mătăasă, mouslin în orice culoare, cor. 1'10.	Talii de mătăasă 6 cor.	Bretele în orice culoare 70 fil.
Ciorapi ordinari pentru femei 3 păr. cor. 1'—	Talii de batist cor. 2'40 fil.	Cravate de mătăasă p. bărbați 30 fil.
Ciorapi flour calit. I. 3 păr. cor. 2'40.	Halaturi de delin, execuție frumoasă 6—6'50 coroane.	Ploiere pentru bărbați și dame 2'80 cor.
Ciorapi cu vârgi pt. bărbați 3 păr. cor. 1'20	Cămeși pentru femei din șifon „R”. 1'60 cor.	Albitur. fine pentru femei, acoperitoare de dantele pentru porturi, stori, draperii, covoare, linoleu.
Ciorapi pentru băieți, în orice mărime dela 30 fil.	Pantaloni pentru femei din șifon „R” 1'80 „	Mătășuri taft și messalin, dantele și țesături de dantele, asortiment foarte bogat.
Ciorapi de mătăasă pentru femei 4 cor.	Cămeși de zefir pentru turiști, execuție elegantă 2'60 cor.	Madeire brodate, corsete Reform etc. etc.
Mănuși de ață 40 fil.	Cămeși de zefir fără gulere 2'80 cor.	
Mănuși lungi de mătăasă 3 cor.		
Mănuși de piele glacé lungi cor. 3'60 fil.		

Rugăm să vă convingeți fără obligamentul de a cumpăra.

Prețuri ieftine!

Telefon: 932.

[Ge 304]

Cu stimă: Magazinul de dantele (Csipkeáruház).

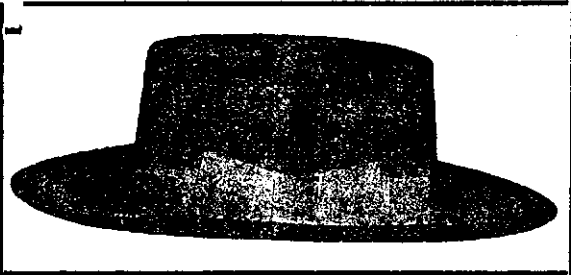
Atențiune! Mare asortiment de Madeira.

Mare asortiment de dantele și țesături de dantele.

Dénes și Goldmann

prăvălie de modă pentru bărbați

Timișoara—Cetate (Temesvár—Belváros) strada Hunyadi.

Oferă excelențele și elegantele sale mărfuri de modă pentru bărbați. Albituri după măsură.

Prețuri fixe.

De 357 15

Telefon: 13—04

Bittenbinder József

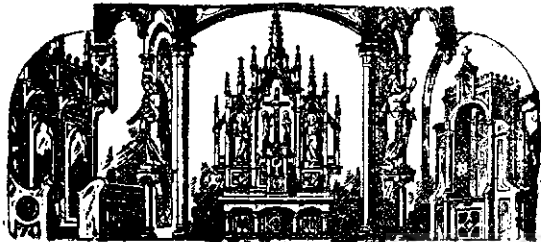
sculptor și arhitect de altare

Temesvár—Erzsébetváros Hatyu utca 61

(casa proprie)

Face tot felul de mobilier de biserică, așa ca: Iconstase și altare, statui de piatră și lemn amvoane și scaune de spovedanie. Sierul Domnului, Grotă Mariei de Lour, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, străini, pictură de biserică și altare.

Renovoază în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Prețurent, preliminar de spese și planuri gratuit. Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

(Bi 43—52)

Nou salon de modă pentru dame.

Am onoare a aduce la cunoștința st. dame din Arad și provincie, că am deschis în Arad, str. Deák Ferencz, nr. 8.

un salon de modă englezască și franceză

conform celor mai delicate pretențiuni. Experiențele de mai mulți ani câștigate în Paris și Londra sunt o garanție pentru executarea celor mai elegante toalete și costume. Modelele mele aduse din Paris sunt dintre cele mai excelente. Se pot comanda mustre de croiu după revista de modă.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt

Cu stimă:

Lamersdorf Zs.

(La 331—10)

On parle français Si parla italiano.

Cel mai bun și mai ieftin izvor de cumpărat

Cel mai mare asortiment în

pălării de domni și copii

numai fabricații veritabile în cele mai moderne colori și fason elegant, — apoi în

Cilindre și Claque-uri la

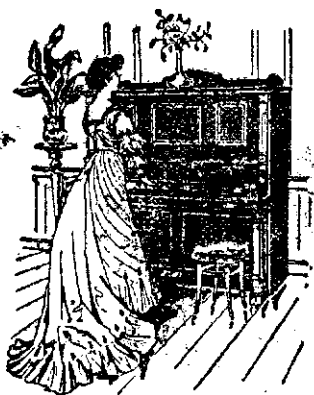
Gustav Schuster succesorul, Sibiu—Nagyszoben.

Grosser Ring 17.

Specialitate: fabricație proprie de pălării pentru țărani români și sași.

Su 26—16

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garantare dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J. Cluj—Kolozsvár,

Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plătire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit plane: Schiedmayer, Bösendorfer Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl.

Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

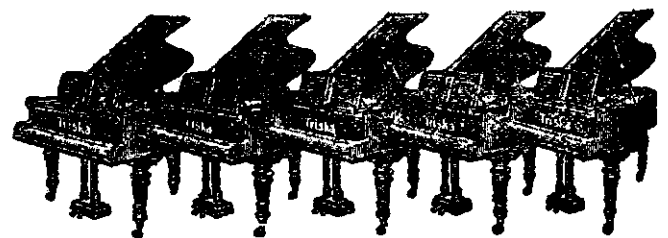
[Ti 22]

Efectuește reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acurateță.

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință stau la dispoziția cumpărătorilor. — Telefon 419.

Prăvălie nouă!

PINTEA și KLEIN

MAGAZIN DE GHETE, PĂLĂRII ȘI MODĂ PENTRU DOMNI s'a deschis în

ARAD, strada Deák Ferencz n-rul 4. Vis-à-vis de Librăria „Diecezani”

(Pi 340—52)

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați

furnizor al curții reg. și imp.

Magazin de haine pentru bărbați

:: pentru copii și pentru femei ::

ARAD

Ne 302

Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură